

színház műsora

kor: A Magánalkalmag...
Mária? (10-szer. Ren...
Sorozat: 193.
levél. (Ujdonság 3-adsz...
B. Sorozatszám: 194.
Mária? (11-edszer...
Sorozat: 195.
(12-edszer. Bérletszám...
196)

(Bérletszám. Sorozat...
donság. 4-edsz. Poór...
apibérlet 26 sz. C. So...

Ujdonság. elősz. Pre...
sz. Sorozat 199)

donság 2-odszer. Napi...
A. Sorozat 200.)
Notas kapitány (Ifju...
gyon öleső helyarakkal...
st. tart: dr. Kiss Ernő.

Külváros (Napibérlet...
ozat 202)

ly (Operette-repríz új...
Öleső helyarakkal. So...

res (Ujdonság 4 edsz...
z. C. Sorozat 204.)
19-kr: Muzsikus Ferkő...
degjátéka Bérletszám.

(14-edszer. Bérletszám.

da közismerte:

urópai világvárosok...
djának legnagyobb...
kívül a Külváros...
elő- filmpergészerű...
mélyen megható és...

A Külváros (Peri...
ta be Bécs, Berlin...
apest színpadjait s...
nek reá az amerikai...
ros-nak csütörtökön...
premiereje s a jövő...
an kitérve. Fősze...
szó. Petróczy Alice...
fy László. A Külg...
gy előadására áru...
a jegyeket.

fidálan sikerrel fo...
z-e Mary előadásai...
zata. Vasárnap két...
z-e Mary-t. Délután...
S és háromnegyed...
12-edszer. kedden...
tkező hétfőn 14-ed...
ubileuma felé gyors...
revüt, amely a...
ányosságot, a fül...
alót nyújt, mint tíz...
véve sem.

és negyedszer. A...
gy bünyűgí szes...
cselekvényű ér...
sáran felhét óra...
berlethen) s a jövő...
negyedszer (C bér...
két vezető szerep...
anovics Jenővel.

gó műsora

szonbattól kezdve...
er. Hatalmas tár...
10 felvonásban. A...
ilton Sills és Doris

vasárnap délelőtt 10...
műsági matiné...

ak.

11)

11111

11111

11111

11111

11111

11111

11111

11111

11111

11111

11111

11111

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL

Cluj, Str. Baroa L. Pop 10

TELEFON: 9-77
éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy órára 110 "

XI. évfolyam ♦ 19. szám

1928. január 24. Kedd
* 5685 Febet 30 *

Cenzura: Szoci

UJKELET

asszetter Róbert

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Mi lesz a sorsa 1928-ban a demokraciának?

Írta: David Lloyd George Anglia volt miniszterelnöke

Alábbi cikk az „American Press Association” révén került a világsajtóba.

Milyen sorsa lesz 1928-ban a demokraciának? Bizonyos, hogy Európában ma ugyanolyan elszántsággal és lelkesedéssel harcolnak a demokrácia érdekében, mint amilyen lelkesedés fűtötte a XIX. század szabadságra való törekvéseinek előharcosait: Kossuthot, Mazzinót, Victor Hugót és Brightet. Angliában, Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában és a Skandináv országokban a demokratikus intézmények ugylatszikkokkal szilárdabban állanak, mint valaha. Nagybritánia továbbra is a parlamenti rendszer pionírja. A világháború előtt az alsóházat egy korlátozott választási törvény alapján hívták össze, 1918-ban pedig a választójogot minden nagykorú férfi és minden harmincadik életévét túlhaladt nő gyakorolhatta. A mostani kormány pedig kötelezte magát olyan törvényjavaslat előterjesztésére, amely az összes nőknek ugyanolyan feltételek mellett adja meg a választójogot, mint a férfiaknak. Nagybritániában ma 22 millió választó van, de jövőre már ez a szám 26. talán 27 millióra fog emelkedni. Akkor a lassu, de biztos haladásnak ebben az országban a demokrácia uralma tökéletes lesz.

Itáliában és Spanyolországban a demokrácia ege e pillanatban elborult. A két nagy latin állam lényegében ugyanolyan körülmények között él, mint amilyenben Cromwell idejében, vagyis ezekben az országokban bármilyen is legyen a kormányzat formája, lényegében a legélebb diktatúra uralkodik, vagyis a nép akaratát alá van vetve egy legfelsőbb ur autoritásának. Sem az egyik, sem a másik országban nem látszanak jelei egy közelebbi változásnak. Egy előkelő ifjú olasz kijelentette nemrégien előttem, hogy Mussolini valószínűleg addig fog uralmon maradni, amíg az ország pénzügyei egyensúlyban maradnak...

Országokban soha nem volt demokrácia. Véleményem szerint a mai orosz nemzedék számára alig van kilátás arra, hogy az ország demokratikus alapokon rendezkedjék be. Minden demokratikus irányú kormányzat egyetlen biztos alapja a népevelés és ebben a roppant országban az ifjúság oktatása alig kezdődött. Valószínű tehát, hogy még egész sorát fogjuk megélni az oligarcháknak, akik végül egyetlen diktatúrába fognak összerögzni. Pillanatnyilag a féltékenykedő csoportok között élet-halálharc folyik. Kivülről számára a cenzura függőve nem tesz láthatóvá, hogy mint általában az ügyek ebben az országban, úgy hogy meg hozzávetőleges képet sem tudunk alkotni magunknak az ottani állapotokról. Csak egy bizonyos, hogy a demokrácia, akár Stalin marad kormányon, akár egy szép napon Trotszkij jön, az ő mindent felborító terveivel, a demokraciának ebbe semmi beleszólása nem lesz. Mindössze, mint mondtam, az egyik oligarchia fel fogja váltani a másikat.

Németország e pillanatban a demokrácia szempontjából legérdekesebb tünnet Németországban a háború egy olyan autokráciát semmisített meg, amelytől az 1848-as forradalom sem tudta őt megszabadítani. Minden kísérlet a Hohenzollern restaurálására esődött, mondott és amennyire előrelátni lehet, nincs is

kilátás rá, hogy helyét egy másik dinasztia elfoglalja. A német köztársaság népszerűsége, befolyása és tekintélye napról-napra gyarapodik. A nép túlnyomó tömege elismerte a köztársaságot és benne látja a béke és haladás legjobb garanciáit. Németország ilyenképen az európai demokraciának legnagyobb reménye lehet. A kelet-porosz junkerek visszasóvároghaják ugyan a császárságot, ám az ipari rétegek, a munkaadók és munkások egyre szilárdabban ragaszkodnak a szabad népkormányzat elveihez.

Lengyelország a demokrácia tekintetében bizonytalan tényező. Formájára nézve ugyan parlamenti alapelveken nyugszik és Pilsudszky népszerűsége olyan nagy, hogy népszavazás esetén a többség bizonyára melléje állana. Mégis az az ember érzése, hogy itt egy olyan demokráciáról van szó, amely hasonlít kissé a diktatúrához. Jóllehet Pilsudszkynál nem ugyanaz az eset, mint Mussolininél. En legalább nem hallottam, hogy a lengyel parlamenti választások szabadságát befolyásolták volna. Mégis az embernek az a meggyőződése, hogy abban az esetben, ha a parlament és Pilsudszky között konfliktus keletkezne, bizonyára Pilsudszkynak az akarata jutna érvényre.

Ez év folyamán a világ legnagyobb országáiban a választóknak ismét fog-

lalkozniok kell majd a kormányzati forma problémáival. Amerikában elnök-választás lesz, Franciaországban és Németországban pedig parlamenti választások lesznek. Nem valószínűtlen, hogy Nagybritániának is választania kell, noha alkotmányosan a választások 1929-ben lesznek esedékesek. Lehetséges hogy Itáliában is valami választás-szerű pótlék jön, de ennek az eredményei már biztosak. A választási lista és a parlamenti tagok kiválasztása úgy meg van szervezve, hogy nem is jöhet más, mint fascista többség.

A népeket sehol szociális, vagy gazdasági rendszerű forradalmi felfordulás veszélye nem fenyegeti. Legnagyobb jelentőségű kérdés most az, vajjon az egyensúly többé-kevésbé baloldallal fog-e tolnódni? Az említett országokban a szociálmusnák 1919-iki formáival, a vagyoni elkobzással és a nacionalizálással. A kommunisták ugyan makacsul tartanak ki tanáik mellett, azonban sehol sincsen kilátásuk arra, hogy többségre jussanak. A szociálisták meg vannak elégedve mindenütt azzal, hogy liberálisokkal és haladó konzervatívokkal működjenek közre a kapitalista rendszer megjavításának érdekében. Eszerint a különböző pártprogramoknak a jövőbeni választásokon sokkal kisebb szerepe lesz, mint azoknak az egyéniségeknek, akiket a választások előtérbe nyomnak.

A pillanatnyi helyzet arra mutat, hogy Franciaországban, Németországban és Nagybritániában anti-konzervatív többség fog bekerülni a törvényhozás házaiba. Hogy azonban ez a változás ezen

Mischnajevszki sirva fogadta a tábla felmentő verdiktjét

Schultze hat hónapra ítélték, amit a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vettek, de kiadják Németországnak. Mischnajevszkit azonnal szabadságra helyezték

(Cluj-Kolozsvár, január 23. Az Új Kelet tudósítójától.) Ma délelben a kíváncsiak egész tömege lepte el a kolozsvári ítélőtábla folyosóit. Déli 12 órára volt ugyanis kitűzve a Schultze-Mischnajevszki per ítéletének kihirdetése. Az ítélet kihirdetését szokatlan izgalom előzte meg. Voltak, akik fogadásokat kötöttek, vajjon felmentik-e a vádlottakat, vagy sem? Féltilenkettők morajlás fut végig a folyosón hullámzó tömegben, a szuronyos fogházörök között Schultze és Mischnajevszki közeledik, hogy elfoglalják helyüket a tárgyalóteremben.

Néhány kisebb jelentőségű tárgyalás befejezése után, a Tábla második tanácsának elnöke, Haupt tanácselnök, megkezdte a Schultze-Mischnajevszki perben hozott ítélet kihirdetését. A szűk tárgyalóteremben a zsúfolt tömeg állva s lélegzetét visszafojtva figyel. Haupt tanácselnök siri csendben olvasni kezd.

A felmentő ítélet

...Az ítélőtábla Schultze Cirstian és dr. Mischnajevszki Emánuel perében részben megsemmisítette, részben megváltoztatta a törvényes ítéletét. Mischnajevszkit a Tábla az összes vádpontok alól felmentette, Schultze család kísérlete miatt büntetésnek nyilvánította és ezér hat havi fogházra ítélte el. Büntetését azonban a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vette és

ezért elrendeli mindkét vádlott szabadlábrahelyezését.

Haupt elnök ezután megkezdte az ítélet indoklásának felolvasását. A Tábla nem látja beigazoltnak a törvényszék azon indoklását, amely szerint Mischnajevszki tévedésbe ejtette volna a kölcsönkövetéssel kapcsolatban Kolozsvár, vagy Szatmár városi tanácsait.

A második vádpont, mely szerint Mischnajevszki fedezetlen váltót adott Weisz József kolozsvári kereskedőnek, megdőlt, mert beigazolást nyert, hogy Mischnajevszki ebben az ügyben nem járt el rosszhiszeműen.

Megdőlt az a vádpont is, mely szerint Schultze Mischnajevszkin keresztül becsapta volna Jäger magántisztviselőt, amennyiben a Tábla megállapította, hogy Jäger nem tévesztette meg, a negyven ezer lejt nem csalták ki tőle és azt a fizetési utalványt, amelyet Schultze adott át részére, nem a vádlott hibájából maradt honorálatlan. Az Unió vagongyár ügyében a vád szintén nem nyert beigazolást.

Schultze egyetlen vádpontban találták bűnösnek

Schultze Cirstian a Tábla egyetlen vádpontban, a család kísérletében talált bűnösnek. Beigazolódott ugyanis, hogy Schultze több jelentős averescánus po-

ROMAN KIR. UDVARI SZALLITO
Platina, Brilláns, Arany, Ezüst- és Kinaezüst áruk. Világhírű precíz órák!!!
W. C. SCHAFFHAUSEN, OMEGA, LONGINES, ETERNA és MOVADO
egyedüli képviselő, dus választékban.
HENRY S.
BRAUNFELD
ékszeráruházban kaphatók!
Cluj, P. Unirii 15. Telef. int. 643

országok politikájára tartós befolyást gyakorolhasson, attól függ, vajjon a baloldali pártok össze tudják-e fogni minden erejüket a béke és reformprogram végrehajtására. Általában az a vélemény, hogy a német választásokból olyan kormány kerül ki, amely a baloldali erjére támaszkodik és olyan antikonzervatív koalíció fog létrejönni, amely kétségtelenül kedvezni fog a békének és a haladó törvényhozásnak.

Más a helyzet Franciaországban és Nagybritániában. Ebben a két országban a szociálisták és liberálisok között, sőt magukban a pártokban is ellenségeskedések és féltékenykedések uralkodnak. Ezekben az országokban a jövő kormány teljesen attól függ, hogy vajjon ezeket a torzalkodásokat mennyire lehet majd alárendelni a haladás általános érdekeinek.

litikussal folytatott bankgründolása után részvényeket bocsátott ki és a még nem létező bank részvényeit eladta Bachmann bukaresti kereskedőnek. A tábla véleménye e vádpontban megoszlott. Haupt elnök szerint Bachmann tudta, hogy Schultze a Mildy Európé-nak a vezérigazgatója és informálódnia kellett volna arról, hogy a bukaresti bankalapítás mennyire tekinthető komoly pénztranzakciónak. Az elnök érvelésével szemben Zaharia és Badescu táblabírák mégis bűnösnek találták Schultze csalás kísérletében és ennek alapján ítélték el hat havi fogházra.

Az ítélet felolvasása folyamán meghatározó jelenetek játszódtak le a tárgyalóteremben. Mischnajevszki hangosan zokogva vette tudomásul a felmentő ítéletet s amikor az elnök befejezte az ítélet indoklásának felolvasását, védőjéhez ugrott megölelte és percekig meghatottan szorongatta a kezét. Ugyanezt tette Schultze is, aki súlyos izületi csúzáttal megviselten vonszolta magát védőjéhez, dr. Nistorig, hogy könnyezve köszönje meg szolgálatait.

„Dörgés és villámlás közepette szabadul meg lelkem...”

Megkérdeztük a még mindig zokogó Mischnajevszkit, hogy mit érez ezekben a pillanatokban, mire Mischnajevszki így válaszolt: „bökolot uvrakim tigál náfsi” (dörgés és villámlás közepette menekül meg lelkem) majd arról kezdett beszélni, hogy a sajtó mostohán foglalkozott ügyével s kéri, hogy ezuttal mindent korrigáljon.

Több mint egy éven keresztül szélhámossnak tartottak bennünket ebben az országban, ahova tisztességes szándékkal jöttünk s talán épen a közvélemény pressziója következtében ítélt el bennünket oly súlyosan a törvényszék is. A Tábla azonban tisztán látott s az igaz-

homység!
jobb ékszerüzlet-
Viszonteladókknak:
UL-
ár, Cluj,
rga 11/A
nyocim: „Tacsmul”

ságnak győznie kellett. Misznajevszki e szavaknál már teljesen visszanyerte ísztelen causeriáját.

— A törvényszék összetört ugy lelki- leg, mint fizikailag. — mondja — remé- lem, hogy életenergiám támogatni fog egy új élet megkötésében. A börtönben jól bírtak velünk és gyötrelmeket csak az okozott számomra, hogy nem voltak olvasnivalóim. Néhány napilap került a kezeim közé, magyar és román s azokat böngésztem át naponta százszor. A román nyelvet teljesen elsajátítottam, de a magyar nyelv megtanulása, már sokkal nehezebben ment.

Misznajevszki utolsó incidense a fogházorrel

A felmentett vádlottak a jelenlevőktől követve boldogan hagyták el a tárgyaló- termet. Midőn a vádlottak az igazságügyi palota halljába értek, egy érdekes játé- dás játszódott le. A fogházor, aki felkísérte a vádlottakat a tárgyalóterembe, futva ér- kezett meg és durván kiáltott rá Misznajevszkire: — Állj!

— Mi az, hogy állj? — tiltakozott Misznajevszki — én már szabad ember vagyok és oda mehetek, ahová nekem jól esik.

A fogházor azonban nem engedett:

— Kövess, ha mondom, téged még nem bocsátott el az ügyesség.

— Kikerek magamnak, hogy tegez- zent! En már nem vagyok a fogház la- kója és nincs szükségem arra, hogy Ön mellem szegődjön, magamtól is felme- hetek az ügyességhez, hogy szabadlá- rabocsátásom érdekében intézkedjek.

A fogházor ekkor megragadta Misznajevszki karját és így akarta kényszeri- teni, hogy előtte haladjon.

Az incidensnek dr. Fehér Dezső ügy- vől vetett véget, aki felvilágosította a fogházort, hogy Misznajevszkit a bíróság felmentette, tehát semmi ok sincs arra, hogy megszködjön. Különben is épen a börtön irodájába akart menni, hogy ott a káktudását kiszközölje.

Schultze hiadják Németországnak

Ismeretes, hogy a Myde Európa névű berlini bank, amelynek Schultze volt a vezérigazgatója, miatt ez Romániában károsüzleteket követteit, csődbe jutott. Ezért a német hatóságok Schultze ki- adását kérték a román külügyminisz- tériumtól. A kolozsvári törvényszék ügyész sége épen ezért Schultze az állambizton- sági hivatalnak adta át. Schultze az igazságügyminiszterrel tiltakozott fog- vatartása ellen és kérte szabadlábrahe- lyezését. (h. e.)

Németországban egyre na- gyobb térthódít a Páneurópa- mozgalom

Koch volt birodalmi belügyminiszter beszéde a pá- neurópai gondolat gyakorlati jelentőségéről

(Berlin, január 23. — Az Uj Kelet ál- landó tudósítójától.) A berlini „Hoch- schule für Politik“ minden évben elő- adásozatózatot rendez, melyen korunk reprezentatív politikai áramlatainak németországi képviselői jutnak szóhoz. A Páneurópai gondolat németországi elterjedtségére jellemző az is, hogy az ezévi ciklus tárgyát ez a probléma képezi.

A főiskola geopolitikai szeminárium- mainak vezetősége széles körűtekint- téssel gondoskodott arról, hogy a moz- galom mind a árnyalata kifejezésre ke- rüljön. Az előadók a német közélet és politika legelső személyiségei s így ér- tethető, hogy az itt elmondottak az egész világ, de főleg Európa közvéleménye részére vannak szánva. Ezt a tényt kü- lönben kellőleg ismerte az is, hogy az első előadást közönsége körében a vi- lágszerte berlini képviselői nagy számban voltak láthatók.

A volt német belügyminiszter, — je- lenleg a parlament demokrata frakció- jának vezére. — dr. Koch-Wezer ve- zette be a sorozatot nagyhatású beszé- dével, melyben főleg a probléma né- metországi jelentőségére mutatott rá.

Dr. Koch beszéde

Dr. Koch igen élénk formában muta- tott rá előadása bevezető szavaiban azokra a tényekre, amelyek élénken bizonyítják, hogy a békeszerződések által kiélezett permanens nemzetiségi kérdés mennyire háborus veszélyt je- lent. Az állandó határvillongások, nem- zetközi honyodalnak azok, amelyek a diktatórikus kormányformákat kiter- melik. A széles tömeg pedig könnyen engedelmessé válik és könnyen követ erőskezű politikuskokat, mert ha hiány- zik egy általános, nagy célkitűzés, ak- kor a kisebbszabásu politikai koncepció könnyen talál hívekre, mert mégis csak koncepció. Erős egyéniségek, könnyen kényszeríthetnek elveket ideológianélküli tömegekre.

A páneurópai mozgalmat gyakran szokták az utópizmus jelzőjével ellátni. Ezt a vádat minden gondolkodó ember- nek szigorúan el kell utasítani. Elte- kintve attól, hogy a mozgalom napról- napra tért hódít, az utópiáknak is meg- van a jelentősége. És meg van a jele- tősége különösen ma, amikor: „jövő eszméket, célkitűzéseket kell adni a tömegeknek, hogy a múlt eszméitől, célkitűzéseitől, ideológiájától megszab- baduljon!”

A háboru ideológiája Európában a mult ideológiája, mely azonban a jelen- ben is állandóan kísért. Ettől kell meg- szabadítani Európát a Páneurópa- mozgalomnak, a maga praktikus köve- teléseivel, amelyek elsősorban is a jövő veszélyes és mindent leromboló háborúja ellen irányulnak.

A mult európai politikáját a bizal- matlanság jellemezte. Ezt a bizalmat- lanságot kell felváltani a harmónikus összmunka, egymástmegtűrésűs poli- tikájának.

Az 1926-ban Bécsben lezajlott első Páneurópa-kongresszus pontosan meg- határozta a mozgalom jövő útját és pontosan rámutatott a jelen helyzet ve- szélyeire. Rámutatott arra, hogy míg a világháboru csak a megjengését jele- nte az európai kulturának és politiká- nak, a jövő háborúja kétségtelenül e kultúra végső pusztulását jelentené.

Európa tekintélye nagyon megrögt az összes tengerentúli kontinensek

előtt, a jövő háborúja ezen tekintély végső eltűnését jelentené. A Páneurópa-kongresszus határozottan és erőlesen követeli az európai szolidari- tást, mely nélkül könnyen előjöhét az az időszak, amikor kontinensünk klasz- szikus, tradicionális kulturáját az ame- rikánizmus mechanikus gépkulturája vagy pedig Oroszország bizonytalan célkitűzései váltják fel.

Politikai célkitűzés

A legelső feladat tehát a nemzetközi döntőbíróóságok állandó gyakorlati al- kalmazása. Minden surlódásnak, min- den vitás pontnak ilyen pártatlan bírósá- g elé kell kötni. Természetesen e bíróságnak megfelelő elismertséggel kell rendelkezni, hogy célját elérje. Páneurópa mozgalma csak akkor garan- tálja az új és jobb határokat, ha azokat egy nagy körültekintéssel és nemzet- közzel készült kisebbségi törvény egé- szíti ki.

A történelem mindig és esalhatatlan- nul bizonyította, hogy a népek el- nemzetlenítése lehetetlen. (Entnaziona- lizierung). Régi kulturáit népeket egyik napról a másikra egy új kultur- sárába átölvásztani lehetetlenség!

A gazdasági célkitűzés

A politikai argumentumoknál még nagyobb azonban a gazdasági szükség- szerűségeket bizonyító ereje.

A védvámpolitika háboru utáni felvi- rágzása Európa gazdasági végveszély- tét jelenti. Ez a politika a tartós kri- zis oka. Európa el van adósodva s adósságát csak munkája eredményeivel fizetheti meg. Amíg azonban konti- nensünk egy felparcellázott földpara- bot jelent, melyen a nyersanyagot poli- tikai és vámtátek választják el a géptől és a dolgozó kéztől, addig a helyzet javulását nem várhatják.

Hiszen Amerika példája bizonyítja lecszelben, hogy a gazdasági prosperi- tás titka a nagy terület. Európa nem lehet versenyképes mindaddig amíg a nyersanyagokat az iparállamok véd- váma drágítja, amíg az ipari vámok terhét a fogyasztó viseli.

Európa gazdasági fellendülését csak az európai szabadkereskedelem hoz- hatja marával. Le kell tehát építeni a védvámakat, meg kell alakítani a vámu- niót, mert ez elengedhetetlen feltétele a kontinens gazdasági fellendülésének.

Népszövetség és Páneurópa

Sokan vannak azon a véleményen és különösen sokan a praktikus politikus- sok között, akik úgy képzelik, hogy a Népszövetség lehet az az államfeletti orgánnum, amely a specifikus európai

kérdéseket megoldhatja.

Itt a miniszter erősen hangsúlyozza, hogy bármennyire is híve a Népszövet- ségnek, a specifikus európai kérdések megoldására azt nem tarthatja meg- felelő szervnek.

A Népszövetség összetétele olyan, hogy erre nem lehet hivatott, hiszen az Európán kívüli államokat teljes jog- gal foglalja magában. Tehát oly tagok- kal bír, amelyekről egészen természet-esen el sem várható, hogy a kontinens érdekeit különösebb módon szívükön hordják.

Chamberlain maga mutatott rá a Népszövetségi Tanács egyik ülésén Anglia nehéz szituációjára. Mert hiszen maga Anglia, amely minden tekintet- ben állandó kontaktust tart fenn a kon- tinenssel, bizonyos dolgokkal kényte- len kolonizációs szempontból tengeren- túli érdekek szerint állást foglalni és igen gyakran általános európai érde- kekkel szembehelezkedni.

A Népszövetség tehát, bármennyire is elismerjük politikai és gazdasági je- lentőségét, nem az a fórum, amely spe- ciális európai kérdések megoldására hi- rendülhet: szavakkal mutatott rá ve- gül a miniszter Németország szüksé- ges jelenléte állásponjtára a Páneurópa ideáival szemben. Páneurópa pro- grammja a német pacifista főpnce béke- programja, Páneurópa garancia Né- metország jogos területi követeléseit, megoldja az elszakadt német tömeg kulturális kérdését.

Páneurópa programja a német hju- ság programjává kell legyen.

Georg Bernhard előadása

Koch miniszter beszédét Georg Bern- hard a „Vossische Zeitung“ világszerte jól ismert főszerkesztője egészítette ki korrefektumával. Ő főleg Páneurópa gazdasági problémájára és az európai vámu- nió kérdésére hívta fel hallgatóni figyelmét.

Bernhard szerint ugyanaz, mint Koch szerint az európai védvámok le- őülése és az európai vámu- nió megalko- tása elkerülhetetlen szükségesség. Európa külső segítésre nem számíthat.

A lezajlott genfi világgazdasági kon- ferencia is Koch miniszter szavait igaz- solja. A Népszövetség nem oldhat meg európai, csak világgazdasági problémákat. Ezzel pedig igen nagy szükség van arra, hogy az európai államok egyetemes tö- megként és csoportban képviseltesék magukat.

A kereskedelmi egyezményekkel kontinensünk kérdését nem lehet meg- oldani. Ezek legfeljebb oldják a végte- ges elintézés időpontját. Periódikus meg egyezések ezek, melyek mellett a védvámok megmaradnak, és sokszor még magasabbra emelkednek.

Németországra éppen ezen a téren vár nagy feladat. Az eddigi szabad- kereskedelmi tárgyalásoknak ugyanis mindig az volt a célja, hogy a dele- gáltak kihangsúlyozták, hogy kommu- nyák teljesen a szabadkereskedelem hívei, de míg a többi államok le nem építik védvámjait, addig ők sem te- hetnek semmit.

Németországnak kell tehát az első lépést megtenni. Erősen bizonyos- hogy a példa követőkre akad. Bizo- nyos, hogy két állam: Csehszlovákia és Franciaország azonnal leépítessék védvámjait.

Páneurópa problémája tehát — Bern- hard szerint — legelsősorban is gazda- sági probléma, amelyet nem annyira a Páneurópa-kongresszus idealizmussal feltett tagjai fogtak megoldani, mint maguk a praktikus politikusok. Az eu- rópai vámu- nió megvalósítása a követ- kező Locarno-programm.

A nagy érdeklődéssel kísért két elő- adást e tél folyamán még két másik fogja követni. Az előadók névsora kellő garancia arra nézve, hogy azok ugyanilyen jelentős állásfoglalást je- lentenek. A listán ugyanis Coudenhove- Kalergin kövül, aki a befefejezőeladást tartja: dr. Wirth kancellárnak és a né- met Reichswirtschaftsrath több tagjá- nak neve szerepel.

Havas Isre

Temesvári Sörfőzde Rt.

az ország legnagyobb és legmodernebb sörgyárának

cluji központi főraktára

hűtőteleppel és nagy műgégyárral, a cluji pálya- udvarral szemben f. évi március hó folyamán

megnyílik

Szervező iroda: Cluj, Calea R. Ferd. 40. Telefon 108. Sürgőnycim: Timişbereg Cluj

1928
Hiv
zsíd
(Bucaresti...
j Kelet tud
előtt az or
tűnést kell
gymnászter
egy az ez
jennyi zsidó
elő betedik
e. A zsidó l
ir különböz
A ma
árgy
lobit
Budap
kultuszni
jen minisz
sítását. A
ifjusági sz
egyetemek
mány azót
zonyos ny
a magyar l
a numerus
terfessze. M
a Ház meg
lását, amel
nagy érde
A ko
kiuta
(Bucaresti...
j Kelet tud
örtent isme
ffér hulláma
egnap este
áján óriási
megjelent egy
ek nevét sür
ek botránvá
mberek meg
gy részén lei
inden olda
ket, mire a r
át és kiutas
átlerebből.
Meg
anuár 2
(Bucaresti...
j Kelet tud
0-ikén kell
úvatkozáspal
örrendelet
oknak a fon
íviteli vámo
lelet, amely a
napi számáb
5-ikén lép el
onatközik:
Mező
Buza, rozs,
konként 3 fo
ej
Orzoaică, l
ként 5 font, v
Bab. borsó,
ej.
Bivalypaszu
Buzalisz, r
bergell táplisz
nagyis 2400 le
Korpa vago
s 600 lej.
Plüsch

Hivatalosan cáfolják a zsidó katonák „elkülönítését”

(Bucuresti-Bukarest, január 23. Az új Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt az ország sajtóját bejárta az a titűnést keltő hír, amely szerint a hadügyminiszter rendeletet adott volna ki, hogy az ezidei osztályozásoknál valamennyi zsidó utoncot a Szebenben széles betedik hadtest ezredeihez osszanak. A zsidó katonák elkülönítéséről szóló különböző kommentálásokra adott

alkalmat, míg most a „Lupta” feltétlenül megbízható forrásokra hivatkozva megcáfolja a zsidó katonák szeparálásáról szóló értesüléseket. A „Lupta” kijelenti, hogy illetékes helyen felhatalmazták annak kijelentésére, hogy a hadügyminiszter semmilyen hasonló természetű rendelkezést ki nem adott, hogy ebben az ügyben a hadügyminiszter egy kommunikét fog kiadni.

A magyar parlament csütörtökön tárgyalja a numerus klausus módosításáról szóló törvényjavaslatot

Budapest, január 23. Részletesen jelentették annak idején Klebelsberg kultuszminiszter a mind kevesebb külföldi intervenció nyomása alatt Bethlen miniszterelnökkel egyetemben elhatározta, a numerus klausus módosítását. A numerus klausus módosítása ellen még a múlt év végén egyes ifjúsági szervezetek részéről nagy tüntetések zajlottak le és a magyar egyetemeken újból kiújultak a zsidó diákok ellen irányuló atrocitások. A kormány azóta irrvetkezett gátat szabni ezeknek a kizengéseknek, úgy, hogy bizonyos nyugalmi állapot következett be ebben a kérdésben. Ugy látszik, a magyar kormány most már elég nyugodtnak érzi az atmoszférát arra, hogy a numerus klausus módosításáról szóló törvényjavaslatot a parlament elé terjessze. Mint a hivatalos Magyar Távirati Iroda jelenti, e két csütörtökön a Ház megkezdi a numerus klausus módosításáról szóló javaslat tárgyalását, amely elé egy kormánypárti, máni liberális és ellenzéki körökben nagy érdeklődéssel tekintenek.

A kokainista fiatalembereket kiutasították a fővárosi sajtószervezetek báljáról

(Bucuresti-Bukarest, január 23. Az új Kelet tudósítójától.) A fővárosban irént ismeretes morfium és kokain-fér hullámai napról-napra dagadnak. Egnap este a fővárosi sajtószervezetek alján óriási botrány tört ki. A bálon megjelent egy csoport fiatalember, akiket nevét sűrűn emlegették a kábítószerek botrányával kapcsolatban. A fiatalmberek megjelenésére a bál közönség gy részén leirhatatlan izgalom vett erőt. Minden oldalról szidalmakkal illették ket, mire a rendezőség közbevetette magát és kiutasította a fiatalembereket a alteremből, akiket csak így lehetett

megvédeni a tetleges inzultustól. A kábítószerek ügyében egyébként a vizsgálat nagy apparátussal folyik tovább. A rendőrség megállapította, hogy az affér egyik főszereplője egyik orvos ismerősének receptjét ellopta és az ellopt receptpapírok alá hamisítva az orvos nevét, szerezték be a kokain és morfium szükségletüket. A nyomozó hatóságok egyébként tehetetlenek a kábítószerezrel visszaélő társasággal szemben, mert a román törvénykönyvben nincsen olyan paragrafus, amelynek alapján ellenük eljárni lehetne.

Megjelentek az új kivitelezési vámok

Január 25-én lépnek életbe a részben leszállított exportilletékek

(Bucuresti-Bukarest, január 23. Az új Kelet tudósítójától.) Az 1928. január 0-ikén kelt királyi dekrétumra való hivatkozással a pénzügyminisztérium örrendeletét küldött szét a vámhivataloknak a font sterlingben szedendő új ivitelezési vámokra vonatkozólag. A rendelet, amely a „Monitorul Oficial” vasárnapján számában megjelent és január 5-ikén lép életbe, a következő cikkekre vonatkozik:
Mezőgazdasági termékek
Buza, rozs, tengeri, árpa és zab vagononként 3 font 10 shilling, vagyis 2800 lej.
Orzavirág (hosszúcsú árpa) vagononként 5 font, vagyis 4000 lej.
Bab, borsó, lenese 5 font, vagyis 4000 lej.
Bivalypaszuly 3 font, vagyis 2400 lej.
Buzaliszt, rozsliszt, griz, grizsliszt és pergett tápliszt vagononként 3 font, vagyis 2400 lej.
Korpa vagononként 15 shilling, vagyis 600 lej.

Árpkása vagononként 4 font, vagyis 3200 lej.
Maláta vagononként 4 font, vagyis 3200 lej.
Malátacsira vagononként 1 font 2 shilling 3 penny, vagyis 900 lej.
Hriska vagononként 15 font vagyis 12 ezer lej.
Liszttestészták, kalácsok, biszkvitok, teasütemények, édesített torta, napoliton-szelet, pischinger és hasonló készítmények vagononként 4 font, vagyis 3200 lej.
Ipari növénymagvak (repece, len, kender mustár, napraforgó, kók és más) vagononként 5 font, vagyis 4000 lej.
Takarmánymagvak (lóhere, köles, lucerna, cirok és tatarka) vagononként 5 font, vagyis 4000 lej.
Hántott napraforgómag vagononként 7 font 15 shilling, vagyis vagononként 6200 lej.
Hántott és pörkölt susan vagononként 10 font, vagyis 8000 lej.

Petróleum-termékek

Nehéz és könnyű benzín, vagononként 10 shilling, vagyis 400 lej.
Világító és desztillált petróleum, vagononként 6 shilling vagyis 240 lej.
Motorinolaj, vagononként 6 shilling, vagyis 240 lej.
Kompresszorokhoz használt olaj, vagononként 10 font, vagyis 8000 lej.
Összeálló naftasziradék, vagononként 2 font, vagyis 1600 lej.
Pakura, vagononként 6 shilling, vagyis 240 lej.
Finomított, vagy nem finomított nehéz kőolaj, vagononként 6 shilling, vagyis 240 lej.
Paraffin, vagononként 22 font, vagyis 17.600 lej.

Fatermékek

Bányafa (kerek) fenyőből és fenyőfárónk, 2 méter hosszúságig és 10-22 cm. középvastagságig, vagononként 1 font, vagyis 800 lej.
Ugyanez az áru, hasonló középvastagságban, de 2-3 méternél nagyobb hosszúságban, vagononként 3 font, vagyis 2400 lej.
Fenyőfárók 22 cm-nél nagyobb, középvastagságú és 3 méternél nagyobb hosszúságú, vagononként 6 font, vagyis 4800 lej.
Gyertyánfa — és fűzfárók köbméterenként 4 shilling, vagyis 160 lej.
Gyertyánfagerenda 15 cm-nél kisebb átlagvastagságban, valamint a másképen megmunkált gyertyánfa, köbméterenként 3 shilling, vagyis 120 lej.
Celluloze előállítására szolgáló puha-fa, akár gömbformában, akár hatsítvá, 1,25 méter hosszúságig, vagononként 3 shilling, vagyis 120 lej.
Fűrészáru fenyőfából (deszka, léce, gerenda, stb.)
1-3,5 méter hosszúságig, vagononként (20 köbmétert véve egy vagonnak), 14 shilling, vagyis köbméterenként 28 lej.
3,5 méternél hosszabb áru, vagononként 10 shilling, vagyis köbméterenként 60 lej.

Fenyőforgács, vagononként 1 font 6 shilling, vagyis köbméterenként 52 lej.
Hangszerfa fenyőből, vagononként 6 font vagyis 4800 lej.
Hangszerfából készült és kidolgozott deszkák (alsó zongoralap) vagononként 10 font, vagyis 8000 lej.
Fenyőfárások, amelyekből már nem lehet deszkát előállítani, valamint a hibásan vágott fenyőfadarabok, vagononként 10 shilling, vagyis 400 lej.
Fenyőfátáverzek ugyanolyan vámot fizetnek, mint a fenyőből készült fűrészáruk.

Fenyőfamaradékok, lehasított darabok 20 cm-től 1,20 méterig lerövidítve és kötegbe csomagolva, vagononként 4 shilling, vagyis 160 lej.
Ládaáruhoz használatos fenyődeszkák 1,20 méternél kisebb hosszúságban, a fenti vámtétel alá tartoznak.
Bükkfából készült fűrészáruk és donga, nyers vagy vágott állapotban, vagononként (14,5 köbmétert számítva egy vagonra) 6 shilling, vagyis köbméterenként 16 lej.
Bükkfa-parketta és friz, használatra készen 6 shilling, vagyis köbméterenként 20 lej.
Bükkfalece, vagononként 4 shilling, vagyis köbméterenként 11 lej.
Bükkfátorgács, maximum 25 cm. vastagságú átmérőig, vagononként 4 shilling, vagyis 160 lej.
Tölgyfából készült fűrészáru (deszka gyalulva és nem gyalulva, frizek, plannik, stb.) vagononként 1 font, vagyis 8000 lej.
Tölgyfadarabok vagononként 10 font, vagyis 8000 lej.
Tölgyfaparketta és frizek, használatra

készen, köbméterenként 10 shilling, vagyis 400 lej.

Bükkfátáverzek, vagononként 6 shilling, vagyis 240 lej.

Tölgyfadarabok vagononként 10 font, vagyis 8000 lej.

Bükkfahulladék, 25. cm-nél vastagabb átmérőjű, bükkfárónk, tölgyfárónk és mindenféle, építkezésre használt tölgyfagerenda és tölgyhulladék kivételével tilos.

Tüzifa, (bükk, fűzfa, nyár, gyertyán, juhar stb.) vagononként 6 shilling, vagyis 240 lej.

Csirtüzifa, más tölgyfával keverve, 1 méter hosszúságú és 20 cm-nél kisebb átmérőjű vastagságban, vagononként 4 font, vagyis 3200 lej.

A cser dorongja a tölgyfa vámját, a kőrisfa a bükkfa vámját fizeti.

Egyéb termékek
Dió (héjban) 100 kg-ként 4 shilling, 6 penny, vagyis 180 lej.

Dióbél, 100 kg-ként 9 shilling, vagyis 360 lej.

Tojás, május 1 és szeptember 30-ig között, 100 darabonként, 1 shilling, 3 penny, vagyis 50 lej, október 1 és április 30 között 100 darabonként 2 shilling, 6 penny, vagyis 100 lej.

Vágott hus, frissen, 100 kg-ként 3 shilling 2 penny, vagyis 125 lej.

Mint a fentiekből látható, a kivitelezési vámok beigért 20 százalékos csökkentése elmaradt és az illetékek mindössze azzal alacsonyabbak, hogy a font sterling átszámítási kulcsát 1000 lejről 800 lejre szállították le. A vámdíjakat egyébként csak azért számították át lejre, hogy a vámhivatalok könyvelését megkönnyítsék, de a fenti vámokat kizárólag angol fontban lehet fizetni, vagyis ha a font esetleg emelkedni fog, az egész kedvezmény illuzóriussá válik.

URANIA-MOZGÓ

Küzkivnatra még n hány napig folytatja

Ben Hur

bemutatását. Lewis Wallace regénye nyomán rendezte Fred Niblo. Főszerepben

Ramon Novarro

Nonopoli Pán

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemi munkasait foglalkoztathassuk ha lehet

olcsó és jó butort

Bösendorfer, Stngl. Wirt. Productivgenossenschaft és Hofmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

Összes butorszükségletét mélyen leszállított ában szerzheti be LAMPEL butorraktárban, Cluj, Str. Regina Maria 34.

borotva borotvaszappan borotvafehér szíjj borotvaecset **UNICUM** önbortváló önbortváló pengék acé-áruk felülmulthatatlanok „UNICUM” Kun Cluj, Calea Victoriei 2. szám

Plüsch kabatok gőzölése, szőrmebundák tisztítása legolcsóbb Czink-nél, Cluj

Egy bukaresti nyomdatulajdonos agyonlőtte fiatal feleségét

A hitvesgyilkos öngyilkos akart lenni, de csak könnyebben sérült meg

(Bucuresti-Bukarest, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megrendítő családi tragédia játszódott le tegnap este Bukarestben, a Str. Marcorici 1. számú bérház negyedik emeletén. Goebel Emil 24 éves nyomdatulajdonos egy revolverlövéllel megölte fiatal feleségét, majd önmaga ellen fordította a fegyvert.

A családi dráma részleteiről az alábbiakban számol be tudósítónk:

Goebel Emil 24 éves nyomdatulajdonos ezeltől három évvel tartotta meg esküvőjét a vele egyidős H. Valentinával, egy bukaresti ezredes gyönyörű leányával.

A fiatal pár zárkózott életmódot folytatott és három éven keresztül a legteljesebb harmóniában éltek. Ezeltől néhány hónappal a fiatalasszony veszekedni kezdett férjével s a veszekedések ezután már napirenden voltak. Végül is Goebelné kijelentette férjének, hogy valószínűleg akar. A férj azonban, aki halálosan szerette feleségét, titakozott a válás gondolata ellen.

Miután Goebel minden igyekezet, hogy feleségét a válásról lebeszélje kárba vesztett, végzetes tette határozta el magát. Goebelné az agyában megfogalmazott végzetes terv teljesen hatalmába kerítette, elküldötte a szolgaszemélyzetet, bezárta a lakás ajtóit s felesége szobájába ment. Ujra könyörögni kezdett feleségéhez s kérte, változtassa meg elhatározását és ne kezdje meg a válópórt.

— Nem tudom elviselni az életet nélküled és nem akarom, hogy másé légy.

A fiatalasszony hatjajhatatlan maradt — Nem tudok többet veled élni és el akarok válni, semmi nem tántoríthat el attól, még a fenyegetéseid sem, hogy a válópórt megindítsam.

Az elkeseredett férj felesége szavára kirántotta zsebéből browningját és gondolkodás nélkül reálott. A fiatalasszony szíven találva holtan terült el a szoba padlóján. Goebel Emil ezután halántékához szorította a pisztoly csövét és meghúzta a ravaszt. A következő pillanatban felesége mellé zuhant s vérük összefolyt.

A kettős dörrenésre elősiettek a bérpalota többi lakói, akik midőn a lakás ajtóit bezárva találták a hatóságokat hívták segítségül.

Néhány perccel belül a helyszínre érkeztek Nicolaeanu tábornok, rendőrfelügyelő, Codiu Stefanescu főügyész és Jonel Stanesco vizsgálóbíró, akik elrendelték a lakás ajtóinak betörését.

A belépők elé megdöbbenő látvány tárult: Hatalmas vértócsában feküdt a fiatal házaspár. Goebelné még lélegzett, de néhány perc múlva kimúlt. A gyilkos férj eszméletlenül volt. Orrán és száján omlott a vér s amikor az időközben odaérkezett orvos megakarta vizsgálni, alig halható hangon figyelmeztette, hogy revolvere megtöltve alatta van és könnyen elsülhet.

A hatóságok képviselőinek kérdéseire nem akart válaszolni, csak amiután beszállították a mentőállomásra mondta el, hogy azért ölte meg feleségét, mert el akart válni tőle.

A tragédia színhelyén levelet találtak, a következő tartalommal: „Megöltem a feleségem, én pedig öngyilkos lettem, kérem a hatóságokat ne boncoljanak fel bennünket. Temessenek közös sírba.”

Goebel Emil állapota nem életveszélyes s kórházba szállították, ahol őrizetben marad mindaddig, amíg teljesen felépül, amikor ugyanis az ügyészség rendelete szerint a vacaresti fogházba szállítják.

Pollák Adolf előadása Kolozsváron

A KKL Jeruzsálemi kiküldöttjét nagy felhúzóval fogadták az erdélyi és banati városokban

(Uj-Kolozsvár, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagy érdeklődéssel fogadták az erdélyi és banati városokban Pollák Adolf előadását.

Bevezetőjében ismertette az utóbbi hónapokban végzett európai utazásainak és eddigi erdélyi látogatásainak impesszióit. Majd a történelmi fejlődés változása után Palesztina jelenlegi állapotáról beszélt. A krízisen — ugymond — túl vagyunk. A válság minden ilyen nagy vállalkozásnak természetes velejárója. S amint számban és erőben Palesztinában gyarapodni fogunk, azonosképpen a megismétlődő válságok is mélyebbek lesznek. Az erőnk épp abban mutatkozik, hogy ezeket a válságokat mindig leküzdjük.

— Az egész zsidó nép sohasem fog együtt lakni Palesztinában, mindig csak egy része lesz ott, hiszen így volt ez a zsidó történelem virágkorának idejében is, hogy az országon kívül jelentékeny zsidó kolóniák voltak. Csekély kivétellel a diaszpóra majdnem egykorú nemzeti létünkkel. De viszont azt látjuk, hogy az a kis csoport zsidó, mely ma Palesztinában él, nagyobb érdeklődést váltott ki az egész művelt emberiségben, mint sokkal nagyobb zsidó közösségek bárhol másutt. S ha majd a mandátum szerződés lejártá után

25 év elteltével egymillió zsidó lesz az országban,

akkor ez a közösség erkölcsileg, szellemileg és fizikailag is kétségbevonhatatlan tényező lesz. S meg fog szünni az a fogalom, hogy a zsidó hontalan.

Szonok megvalósíthatónak látja Ussiszkinn régi tervét, hogy a tengerpart mentén Tel-Avivhez hasonló több város fog épülni, amelyek a világ gazdasági verberingésébe döntő súllyal fognak bekapcsolódni. Népünk egy része újabb tengerjáró lesz, mint hajdanában. Az ország fejlődésének alapja azonban ezután is a mezőgazdaság marad. A palesztinai megművelhető földek csak ötszázéka van zsidó kézen eddig és pártatlan nem zsidó szakemberek is megállapították, hogy

egymillió zsidó mezőgazda számára van telepedési lehetőség.

S ha figyelembe vesszük azt a nemzetgazdasági törvényt, hogy egy mezőgazdaságban foglalkozó ember után két ember élhet a városban, kereskedelemmel, iparral, szállítással és egyéb tevékenységgel, úgy magunk előtt látjuk a jövő fejlődési lehetőség körvonalait.

Pollák Adolf ezután a nemzeti alapok nagy szerepéről beszélt. Megállapítást nyert, — ugymond — hogy a nemzeti alapok, a Keren Kajemet és a Keren Hajjeszód elgondolása és megvalósítása volt az egyetlen út az ország meghódítására, mert ezeknek az alapoknak a munkáján alapszik a magántőke beözönlésének jogos reménye.

Ezek az intézmények eddig, mint egy ötmillió angol fontot investáltak az országban földvásárlásra és közmunkákra,

de nemcsak pénzt vittek az országba, hanem nevelő munkát is végeztek. Megmutatták a világnak, hogy a zsidó szorgalom, tisztesség és önzetlenség mire képes. Ma már ez a befektetett tőke,

amely a zsidó nép egyetemes tulajdona, anyagi értékben is tetemesen megnövekedett. S ezt az értéknövekedést a zsidó munka teremtetle meg. A visszavándorlás ne ijesszen meg bennünket, mert Palesztinából sokkal kevesebb ember vándorol vissza, mint bármelyik másik immigrációs területről.

Pollák Adolf előadását őszinte és lelkes tetszésnyilvánításokkal honorálta a közönség.

Pollák karánsebesi és lugosi látogatása

Ezzel kapcsolatosan kell megemlékeznünk Pollák Adolf karánsebesi és lugosi látogatásáról. Lugoson alkalma volt Pollák Adolfnak a város egész zsidóságának jelenlétében átnyújtani az aranykérdőív diplomát Berdach Henrik hitkönyvi diplomát Berdach Henrik hitkönyvi elnöknek, Hirsch Miksáné nőgyógyász elnöknek és Brach Rudolfnak, a Chewra Kadisha elnökének. A megíszítettek, akik Lugoson a diplomát átvették, mély meghatottsággal fejezték ki köszönetüket a város zsidóságának és a jeruzsálemi KKL főiroda kiküldöttjének, hogy őket érdemesnek tartották arra, hogy az aranykérdőívbe bevezessék.

Karánsebes után 15-én Dévára érkezett Pollák, ahol meleg fogadtatásban részesült és nemcsak a dévai zsidóság, hanem mintegy hat szomszédos község is képviseltette magát, hogy Pollák Adolfot üdvözölhessék és jelen lehessenek azon az előadáson, amelyet Palesztina felelőseiről és a zsidóság helyzetéről tartott. Dévai tartózkodásának két napja valóságos ünneplések sorozata

tát jelentette és azzal a határozottan végződött, hogy úgy a dévai zsidóság, mint a környékbeliek fokozottan méltóan fogadják Palesztina iránti telességüknek eleget tenni.

Brassóban három napig tartózkodott és ezalatt a zsidó társadalom minden rétegét megragadta az alkalma, hogy őt vendégül lássa, eltekintve, hogy hitközség vezetőjével is érintkezésbe lépett, a brassói Bné Brit páholy felkérte, hogy a páholy tagjai számára is előadást tartson. Brassóban és Szeberkúlon a Nőegyletek lettek kiemelve, amelyek külön az asszonyok mára tartandó előadásra kértek fel, ezen előadások hatása alatt az asszonyok felajánlották munkájukat és áldozatukat Palesztina földjének virágzására a Keren Kajemet útján.

A brassói cionista csoport Pollák Adolf látogatása nyomán önként elhatározta, hogy az eddiginél lényegesen nagyobb összeget fog a Keren Kajemet javára felhozni. Amíg az elmúlt évszázadban 100000 lei volt az összeg, amellyel a zsidóság a KKL-t támogatta, úgyben az évben 150.000 leit kívánunk a célra juttatni. A Bné Brit páholy határozta, hogy az aranykérdőívbe örökíti magát a Pollák Adolf látogatásának emlékére.

Pollák Adolfot Erdély több városa is megfogadta, azonban csak néhány tud még eleget tenni, így legelőször ma és holnap Marosvásárhelyre, Besztercét, és a Szamos völgyén fekvő nagyobb városokat látogatja meg.

Százhusz lejes szivarok és tizenkét lejes cigaretták hazájában

Egy hónap alatt 30.000 ezer lejt is el lehet szivarozni, vagy mily hosszú az ut a Functionartól a kubai Lopezig

(Bucuresti-Bukarest, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alulírott szívesen dohányszomó bevallom őszintén, hogy valahányszor végig megyek a Calea Victoriei, mindannyiszor ácsorogni szoktam egy üzlet fényes kirakata előtt. Ez a kirakatablak a demarkációs vonalat vonja meg az egyszerű dohányszomó polgár kimondatlan és kimondhatatlan vágyai és az álomszerű valóság között, amely valóságot az üveg mögül kimosolygó nyitott cigaretták és szivarspeciálisok reprezentálják.

Az üzlet, amelyről szó van, Bukarest legelőkelőbb dohányszomó üzlete. Vevőinek hatalmas többsége nem az egyszerű járókelők sorából kerül ki. Elegáns Buickok, karsu Fiatok, nagy robusztus Mercedesek szoktak megállni az üzlet bejárója előtt és a kocsiból prémbundás ur, vagy szilkszines hölgy olyan összegű bevásárlásokat eszközöl, amiből odaát a hegyen túl, egy kisebb család szerény viszonyok között, nagyon szépen megél. Három ifju hölgy képezi a kiszolgáló személyzetet és az egyik — épen egy tizenegyezer lejes megrendelés után — készséggel szolgál felvilágosításokkal.

Egy monogramos cigarettá csak 5 lej 50 bani

— Hol meiyik a legolcsóbb cigarettá? A „Corpul Diplomatic”. Ennek csak 2 leje kerül darabja és leginkább a kávéházak vásárolják. Vevőink legnagyobb része monogramos cigarettát rendel, vagy teljes nevével, vagy kezdőbetűvel. Ezer leje kerül a klisé, a többi attól függ, hogy milyen dohányt rendel. — Mondjuk, a legfinomabb dohányból mennyibe kerül ezer darab? — Monogrammal 6500 lejt az egész, ha macedóniai dohánnyal töltjük a cigarettákat. De olcsó dohányból 4500 lejt is készítenk... — Milyen különlegességeket tartanak? — Belföldi sokféle van. — Finom ízléssel agyuztált, égszínkék dobozát huz elő, amelyen Mária királyné jellegzetes autográfja és királyi korona ékeskedik.

— Ime, ez a „Mária”. Öt leje kerül darabja. A Ferdinánd valamivel drágább: 6 lejt. De ezeket nem keresik a nyíra, mint a külföldi speciálisok. Azok jobbak is, drágábbak is. A „Prin Abdullah” darabja 8 lejt, a „Suri Moyas”-ból 240 leje kerül egy kis dobozba, 11 szivar van benne. Ez a legdrágább cigarettá.

„Lopez” a szivarok királya

A másik pult mögött a szivar-ártrókrácia székel. Megtudom rövidesen hogy a trónon a szőke „Lopez” ül, amegyszeresen Cubából származott ide egyetlen egy darab 120 leje kerül.

— És veszik a Lopez szivart? — Hogyne! Naponta ötszáz darab adunk el belőle.

Informátorom észreveszi megütő semet és siet megnyitgatni.

— Vannak olcsóbb szivarjaink is, van az „Adonor”, ebből csak 95 lejt kerül egy darab. A „Romio de Jap” pláne csak 80 leje kerül. Sőt vannak egész olcsók is, 65—60—45 lejesek... — Egy darab? — Hát persze.

„Macedonia” a hölgyek kedvence

— És kik vásárolják ezeket az olcsó szivarokat? — Bankárok, politikusok, kereskedők, képviselők. Nagyon sok hölgy is vásárol között. Különösen az utóbbi időben.

— És mit szívnak a hölgyek leginkább? — Főleg monogramos cigarettákat rendelnek. Rendszerint a becézőneveiket nyomatják a cigarettákra. Lva, Dal, Marioara és eféle kliséket készítenk, hölgyek majdnem mind macedóniai dohányt kérnek, mert az a legkönnyebben legillatosabb.

— Mennyibe kerül egy kiló? — Ötezer leje... — Eleget is tudok már, bucsuzom. A kiszolgáló kisasszony pedig elegáns öltönyt visel, olyan grandezzával együtt, meg 50 banis funkcionár cigarettát nyújtva Lopez szivar volna a számban.

D
Szo
ban
hogy
rokre
Dene
mos”
hossz
lep
sag
ben
és k
godta
kritik
rus,
ket
talyo
élmén
tikol
öröm
min
jogla
Gyón
jában
Zoln
egy
szalm
nagy
erős
ceine
könn
ezek
zolt,
mes
kllál
L. K
Az
MIG A
Hosszu
gyakran
tottam
En beval
kerestem,
Hyenko
szer vág
Denes —
Igaz, h
hogy a l
költők,
csináltak
őseim mo
betű szer
Legfelje
ellenfeleit
a szemek
Sőt u
nyiltan
dal, hogy
Annivy
már az u
Róluk
lasztások
tam pzet
Paál Árp
A turh
váts Sán
és így ro
kolába is
Igy azt
kozhatna
dal, négy
Ami a
— az é
eredeti n
ujole jog
A más
áven őst
(Nem
években.
Tizenhat
ber alapo
jogban, r
Mikor
a debre
alapos is
budapesti
egy tárca
Zárazb
cime.
Beállito
Honvéd-t
kots Józ
Átadtar
kérés: sz
minden
nevem
Az in
alkalmas

Beszélgetés a történelmi cipésmesterrel, aki Coolidge-ből elnököt csinált

A hallgató „Cal“ hálából neki írta élete leghosszabb levelét

Páris, január 23. A nagyon emberi Harding hirtelen halála következtében egy, a világ előtt ismeretlen ember került a washingtoni fehér házba. Az Egyesült Államok alkotmánya értelmében az alelnök veszi át ilyenkor a megüresedett elnöki tiszteletet. Így lett az Egyesült Államok elnöke az egyszerű Calvin Coolidge, akit szófukarsága következtében szeltem-hosszában csak a „hallgató Cal“-nak hívnak.

Stephan Lauzanne, a kitűnő francia újságíró Amerikában járt és utazása alatt beszélgetést folytatott Jim Lucey nevű amerikai cipésmesterrel, akinek nagy érdeme van abban, hogy Coolidge ma az Egyesült Államok elnöke.

— Jim Lucey-nak ma a Northampton nevű kis amerikai városban van a cipőüzete — írja a francia újságíró. — Ő készíti ma is Coolidge cipőit. Hogy kellett az ismeretség? Coolidge akkor még tizenhat éves volt és az ambersti kollégiumot látogatta.

Egy tornaórán levált Coolidge cipőjéről a sarok. Azonnal ki kellett azt javíttatni. Két iskolatársával a szomszédos cipésműhelybe sietett, amelyek tulajdonosa Lucey volt. Coolidge leveletet a „beteg cipőt“ és átadta a háromlábú székeken dolgozó inasgyerekeknek.

A munka nem ment gyorsan. Várni kellett. Coolidge leült az egyik sarokba és nézelődött. A két osztálytársa azonban vitába kezdett, amely egyszerre hangos veszekedésbe esapott át. Coolidge némán nézte két hajbakapó pajtását és amikor azok hozzáfordultak, hogy melyiknek van igazsága, tizenhat éves fiu nyugodtan felelt:

— Egyikőtöknek sincs igazsága. Lucey-t megkapta a fiu hangja és lelkinyugalma. Meglepetve és hosszan bámult Coolidge-ra, akit már akkor a „hallgató Cal“-nak hívtak.

A bölcselkedésre hajlamos cipész csendesen megjegyezte:

„Fiam, nagy ember lesz!”

— Bátorságot veszel magadnak ahhoz, hogy egyszerre két viszálykodónak azt mondd, hogy nincs igazuk? Fiam, te még nagy ember leszél!

A cipész jóslata valósággá vált. A kis hallgató gimnazistából nagy ember lett. 1899-ben városi tanácsnoknak jelölték. Megválasztották. 1900-ban a városi ügyészi állásra jelölték és ezuttal is siker koronázta Coolidge-ot.

— Nagyon gyakran eljött az üzletembe — beszéli Jim Lucey. — El-elcevegett velem Coolidge.

A csevegés azonban csak egyoldalú volt. Ugyanis én beszéltem, ő meg hallgatott. El-elmondogtam neki, mik az én politikai ideáim és mi mindent tennék ha én lennék az Unió elnöke. Cal' némán hallgatta, amit beszéltem. Nem emlékszem, hogy egyetlen egyszer is félbeszakított volna. Az ő nyugodt, figyelmes viselkedése, hogy mindenkit meghallgat, egyike Coolidge legnagyobb politikai erőnyelveinek. Mikor a városi választásoknál kandidáltak, propagandát csináltam Cal'-nak. Amint 1906-ban arról volt szó, hogy szenátor lesz, váll a váll mellett harcoltam Coolidge-ért. Nehéz munka várt rá, mert ellenjelöltünk éjszakán nappalá téve vezette a kampagnét. Harminchat szavazattöbbséggel Coolidge került ki győztesként. Ezt a harminchat

Szólóoltványok

Amerikai szma és győzelem veszők jobban és garantált fajtisztán kaphatók Caspari Fr.-nél. Medvesen (Budapest) Árványos kerestetik.

szavazatot nekem köszönbette. Ezzel ma is dicsekedhetem.

— Jó vevő Coolidge! — kérdezte a francia újságíró a northampton-i cipész. Jim Lucey mosolyogva felelt:

A kisigényű Coolidge

— Mielőtt elnökké választották volna, sohse adott többet öt dollárnál egy pár cipőért. Ezt aztán addig viselte, míg teljesen szét nem szakadt. Hozzáhozta már nem lehetett segíteni a cipőn. Annnyira rongyos és tépett volt már az. Magára alig költött Coolidge, de a feleségének az utolsó fillérét is odaadta. A megválasztása után is gyakrabban felkeresett a műhelyemben, sőt a tanácsomat is kikérte. Tisztalejű ember maradt Coolidge egész életében. Emlékezzék csak, mit mondott Gampers-nek, a bostoni rendőrsztrájk alkalmával: „Nincs

Garami Ernő Hatvány Lajos felmentésétől teszi függővé, hogy hazatér-e Magyarországra

Budapest, január 23. Már röviden jelentettük, hogy Hatvány Lajos báró nemzetgyalazási bünpéretét február elején fogja tárgyalni a budapesti törvényszék. A külföldi emigrációban lévő többi expozált politikusok rendkívül nagy várakozással tekintenek Hatvány tárgyalásának kimenetelére, amelyet különbözőképpen ítélnék meg. Egyesek szerint, Hatványt a törvényszék kegytelen lesz felmenteni, más verziók szerint azonban a törvényszék többévi börtönrre fogja elítélni külföldi lapokban írott s a magyar reakciót ostorozó cikkeiért. Egyes bu-

dapesti lapok értesülései szerint, a Bécsben élő Garami Ernő, aki már többször akart Magyarországra hazatérni s akinek érdekében a magyarországi szociáldemokrata párt vezetősége több ízben interveniált a kormánynál, Hatvány ügyének eldőlését teszi függővé, hogy hazajön-e Magyarországra, vagy sem. Ugyan csak Hock János is akkor fog hazatérni Magyarországra, ha Hatványt a törvényszék felmenti. Tudvalevő, hogy Garami már régebben akart hazatérni, azonban szabadlábban való védekezése elő nehézségeket gördítették.

olyan polgár, akinek bármely szitnációban és bármely időpontban is joga volna a közérdekelme érdekében sztrájkjal veszélyeztetni”. Ezek a szavak nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy másodszer is elnöke lett az Egyesült Államoknak.

A levél

Ezután a cipésmester egy gondosan összehajtogatott levelet vett elő a tárcájából, amelyet Coolidge írt neki, amint a Fehér Ház ura lett. A levél így hangzik:

— Kedves Mr. Lucey! Már rég nem látogattam meg és kedvem sem volt hozzá, hogy Önnek írjak. Ma mégis előttem áll az Ön képe és ki kell jelentenem, hogy nagyon hálás vagyok Önnek azért, amit érttem től. Az Ön segítségével sohse jutottam volna ide. Ne felejtsem el, Mr. Lucey, gondoljon a Fehér Házban lakó régi barátjára.

Az Ön Calvin Coolidge-a.

A krónika szerint ez volt a leghosszabb levél, amelyet a rossz levélíró és igen keveset beszélő amerikai elnök, a „hallgató Cal“ írt, mióta közmondásos egyszerűségével bevonult a washingtoni Fehér Házba.

Magyar facista szervezet áll a szentgotthárdi fegyvercsempészés mögött?

A Magyarországhoz intézendő kisantant-demars késését a külügyminisztériumok közötti összeköttetés késedelme okozza

Genf, január 23. A kisantant a szentgotthárdi magyar fegyvercsempészés ügyében valószínűleg kedden teszi meg a szükséges lépéseket. Vaverka cseh, Fatics jugoszláv delegátusok már megkapták erre vonatkozó kormányutasításukat, csupán Petrescu Comnen, román delegátus, nem kapott még utasítást, amelyet azonban szintén várnak. A Magyarországnak, illetőleg a Népszövetségnek szóló demars késését az incidens ügyében a kisantant külügyminisztériumai közötti késedelmes hivatalos összeköttetés okozza és az a körülmény, hogy Titulescu román külügyminiszter ez idő szerint külföldön tartózkodik.

Az incidenssel kapcsolatban a „Daily Telegraph“ a magyar hatóságoknak azon ajánlatára, hogy az osztrák hatóságoknak adják át az öt vagon gépfegyveralkatrészt, azt írja, hogy a kisantant államokban ez az ajánlat nagy idegességet keltett, mert ha ez megtörténne, egy kutató bizottság esetleges vizsgálatának osztrák területen kellene lefolynia. A „Wetminster Gazette“ szerint a szentgotthárdi fegyvercsempészési akció mögött valószínűleg magyar facista szervezetek állanak.

Páris, január 23. A „Petit Parisien“ bucaresti tudósítója azt a biztos értesü-

lést közli, hogy Románia a kisantant tagjait arra kérte, halasszák el a Népszövetségnek lépésüket a szentgotthárdi incidens ügyében február első felére. Francia hivatalos körök szerint, ezzel szemben ma délelőtt átnyújtják Genfben a kisantant jegyzékét, melyet inkább levélnék, mintsem jegyzéknek lehet minősíteni. A levelek szövege legutóbb jelentősen módosult. E hét végén ugyanis diplomáciai eszmecsere folyt Páris és Róma, London és Berlin között és kitünt, hogy sem Olaszország, sem Németország nem fogják megszavazni a Népszövetségben a Magyarország elleni vizsgálat elrendelését. Ez a körülmény készítette a kisantant-kormányokat a szöveg megváltoztatására. A Népszövetség főtárgyalása a három levelet a tanácshoz juttatja, mely azzal a március 5-én kezdődő ülésnapon fog foglalkozni.

Butorbevásárlók figyelmébe!

Butorszákségletneik beszerzése előtt okvetlen tekintse meg FISCHER ALBERT butorruházat Cluj, Cal. Reg. Ferd. 61

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti asidóság napilapja. Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő. Felelős szerk. szék: Jámber Ferenc. Az Új Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Válaszpolgárok figyelmébe!

Még csak 6 napig vannak nyitva a képviselő- és szenátorválasztók listái és ezen időn belül lehet jogorvoslattal élni az esetleges kihagyás ellen. — A listák minden község előjáróságánál és az illetékes járásbírósnál vannak közszemlére kihelyezve. Minden jogosult szenteljen 10 percet arra, hogy meggyőződjék arról, jel van-e véve a listába. A járásbíróshoz benyújtandó panaszt ingyenesen elkészíti és benyújtja a Zsidó Nemzeti Szövetség minden nagyobb helységben működő Jogvédő Irodája. A clujji iroda Str. Baron L. Pop 10 szám alatt működik.

Lapunk legközelebbi száma a közbeszó hivatalos munkaszünet miatt csütörtök reggel a rendes időben jelenik meg.

Katasztrófa hősilyedés Amerikában. Newyorkból jelentik: Az Unió északi részeiben óriási hősilyedés állott be. Newyorkban és környékén 22–24 fokos szibériai hideg van s további hősilyedéstől tartanak. A nagy fagyok már eddig is számos emberéletet esett áldozatul. A forgalom egyes vidékeken teljesen szünetel, a vonatok nagy késéssel közlekednek. Az Atlanti óceánon heves viharok dühnek.

Banán érett, nyugatindiai

ma ma uapon megkezdett és minden jobb üzletben kapható

Nagyváradon ülést tartott az Erdélyi és Bánáti Kereskedők Szövetségének elnöki tanácsa. Nagyváradon ülést tartott az Erdélyi és Bánáti Kereskedők Szövetségének elnöki tanácsa ülést tartott, amelynek során a kereskedelem legfontosabb és legaktuálisabb problémáival foglalkozott. Kun Richárd elnök ismertette azokat a tárgyalásokat, amelyek a Státul Negustorese vezetőivel folytatott az együttműködés érdekében. Ezeinek a tárgyalásoknak az eredménye az, hogy a Státul kimondotta a Szövetséggel való együttműködés szükségességét. Ezen az együttműködésen kívül a Szövetség eredményes működését biztosítja a Bukarestben már felkészülten álló iroda, amelynek vezetésével Petrán Jánost, az ismert közgazdásági író bízta meg a Szövetség. Az idei munkaprogram és a költségvetés megállapítása után a Kereskedők Szövetségének elnöki tanácsa elismeréssel vette tudomásul, hogy a kormány végre akciót kezdett a bankkamatok leszállítására, de kívánatosnak tartja, hogy a Banca Nationala váltsa be azt az ígéretét, amellyel az erdélyi pénzügyesek visszeszámitolási hitelnek lényeges felemelését helyezte kilátásba, mert csak ilyen úton lehet a kereskedelem szempontjából életszükségleté vált kamatcsökkentést elérni. Ebben az ügyben egyébként a Szövetség újabb memorandummal fordul a kormányhoz azonkívül pedig akciót indít a jelenlegi vámpolitika megváltoztatására. Ezzel az akcióval elsősorban azt akarja a Szövetség elérni, hogy azokat a cikkeket, amelyeket beföldön nem állítanak elő elegendő mennyiségben, ne drágítsák meg túlmagas importáramokkal. Végül a lejtábilizáció kérdésével foglalkozott az elnöki tanács és kimondta, hogy a kereskedelem álláspontját ebben a kérdésben is érvényre juttatják.

Kedd, 1928
Eljert Babi és Dr. gyesekek.
Izrael vid. libou, i. testítés helye.
Tíz nap...
Aini öngyilk...
hálában csü...
zel kereske...
lyet barát...
művésznöve...
belieknek f...
már körülb...
lakásból leg...
hadás kellen...
a lakást re...
ták. A gázn...
örök elé b...
hálósobába...
dult felisme...
tak. Az író...
ból megáll...
mélyazonos...
kiderült, hog...
telmes pár...
gázzal köve...
Jó köse...
csak Farka...
jos-uca 19...
Géphi...
gépet adok...
vezetek j...
„Mühimzö-...
Nyolc...
bus-botrány...
ból jelentik...
birodalmi h...
nak egyik f...
körül törté...
botrányt an...
blatt“ leplez...
Belfö...
legnagyobb...
Morav...
43 pompás...
leplezéseit...
telos cáfolat...
leg történte...
birodalmi k...
sította a ha...
madásokat...
busnak sem...
mányhoz, c...
aki a hadig...
van belekeve...
a kapitány...
a fegyelmi...
ígéretet tet...
rium pénzk...
ellenőrzés...
blatt“ mai...
teszi a kar...
hogy Lohma...
gánember v...
ben. A „Be...
hogy a film...
lő márkára...
Lohmann ka...
lap fentartja...
állampénztá...
Csi...
Rádió...
E...
Cluj, P...
Telefon...
Aki jó,

A Matild-viz megszünteti a gyomorégést

REK

mes erdélyi és bányai...
ton Ernő.
mbor Ferenc.
utánnomását csak a
nével engedjük meg.

ok figyelmebe

vannak nyitva a kép-
lasztók listái és azok
et jogorvoslattal élnek
ellen. — A listák
aróságánál és az il-
al vannak közremű-
den jogosult szentel-
hogy meggyőződjenek
a listába. A járás-
adó panaszt ingye-
benyújtják a Zsidó
minden nagyobb hely-
edő Irodája. A clujji
Pop 10 szám alatt

bbi száma a közbe-
szűnnet miatt csü-
des időben jelenik

hősiüvedés Ameri-
jelentik: Az Unió
iási hősiüvedés ál-
és környékén
ai hideg van s to-
tartanak. A nagy
is számos ember-
A forgalom egyes
szűnnet. A vonatok
kednek. Az Atlanti
rok dühnek.

nyugatindiai

apon megérkezett és
bbi üzletben kapható

ést tartott az Er-
eskedők Szövetsé-
Nagyváradon. A d-
nap délelőtt a e-
helyiségében az
ereskedők Szövet-
csa ülést tartott,
reskedelem legfon-
sabb problémáival
chárd elnök ismer-
alsákat, amelyeket
vezetőivel foly-
ködés érdekében.
oknak az eredmé-
tul kimondotta a
vütműködés szük-
együttműködésen
dményes működé-
restben már felké-
nyelnek vezetésé-
ismert közszála-
a Szövetség. Az
és a költségvetés
Kereskedők Szö-
vácsa elismeréssel
ogy a kormány
a bankamatok
ánatosnak tartja.
hala váltsa be azt
az erdélyi pénzin-
olási hitelének lé-
helyezze kiállításba.
lehet a kereske-
élelti szükségletté
t elérni. Ebben az
Szövetség újabb
tul a kormányhoz
ot indít a jelenlegi
ztatására. Ezzel
an azt akarja a
y azokat a cikke-
lőn nem állítanak
égben. ne drágít-
importvámokkal.
kérdésével fog-
és és kimondot-
elem álláspontját
érvényre lépék-

lélekezéseit, hogy bebizonyítsa a hiva-
talan cáfolatokkal szemben, hogy tény-
leg történtek visszaélések. Marx dr.
birodalmi kancellár tegnap visszautá-
sította a hadügyminisztériumot ért tá-
madásokat és kijelentette, hogy a Phö-
busnak semmi köze nem volt a kormá-
nyhoz, csupán Lohmann kapitány,
aki a hadügyminisztérium tisztviselője,
van belekeverve a Phöbus botránnyába,
a kapitány ellen pedig megindították
a fegyelmi eljárást. Marx arra nézve is
ígérte, hogy a hadügyminisztérium
pénzkezelését a jövőben szigorú
ellenőrzés alá veszik. A „Berliner Tag-
blatt” mai leleplezésében semmivé
teszi a kancellárnak azt az állítását,
hogy Lohmann kapitány csak mint ma-
gánember vett részt a Phöbus üzletei-
ben. A „Berliner Tagblatt” rámutat,
hogy a filmtársaság deficitje 7-8 mil-
lió márkára rug. Ennyi pénze pedig
Lohmann kapitánynak nem volt. Így a
lap fentartja azt az állítását, hogy az
állampénztárt érte a veszteség a Phö-

Belföld-külföld

legnagyobb sikerű zeneszámait tartalmazza az új

Moravetz Album 1928

43 nappas zenemű 175 lel. Mindenütt kapható

Téli fűtésre

1000 kgr. vágott bükkfa-göcsöt
750 lejért ház-
hoz szállít

FISCHER

Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 15

Csillárok, asztali lámpák

és zletre.
Rádio és alkatrészek nagy választékban

ELECTRICA

Cluj, Piața Unirii 28. sz. — Központi szálló épülete.
Telefon: 6-10. Vidékre árjegyzék bérmentve. Telefon: 6-10.

égést

Aki jó, tiszta és ízletes kenyeret akar, fogyasszon HELLMANN-féle kenyeret. Vigyázzon a HELLMANN jelzésre

— **Eljegyzés.** Diamantstein Babi és Dr. Budik Jakab orvos jegyesek.

— **Tíz nap múlva** találtak rá egy berlini öngyilkos szerelmespárra. Berlinből jelentik: A Wilhelmstrasse egyik házában csütörtök este felfedezték Küzel kereskedőnek öngyilkosságát, melyet barátjával, Dujchow zongoraművészével együtt követett el. A házbelieknek feltűnt, hogy a kereskedőt már körülbelül tíz napja nem látták. A lakásból legutóbb erős gázzag és rothadás kellemetlen büze áradt ki, mire a lakást rendőrbizottságilag felnyitották. A gázmáskával benyomuló rendőrök elé borzalmas látvány tárult. A házszobában két teljes foszfolásnak indult felismerhetetlen holttestet találtak. Az íróasztalon levő bucsulevelekből megállapították a holttestek személyazonosságát. A levelek keltéből kiderült, hogy az öngyilkosságot a szerelmes pár tíz nappal ezelőtt világitógázzal követte el.

— **Jó kóser koszt** Marosvásárhelyt csak Farkas-étteremben, Kossuth Lajos-ucca 19. sz. alatt kapható.

— **Géphiímzést, plissérozást** betartók, gépet adok és teljes felszereléssel bevezetnek intézményes feltételek mellett. „Műhiímző-Szalon”, Memorandum 15.

— **Nyolcmillió márkába** kerül a Phöbus-botránny Németországnak. Berlinből jelentik: Jelentették, hogy Gessler birodalmi hadügyminiszter lemondásának egyik főoka a Phöbus filmtársulat körül történt panama volt. A Phöbus-botránny annak idején a „Berliner Tagblatt” leplezte le, amely ma folytatja le-

bus bukása által és most az ügyet mindenáron el akarják tussolni. A lap követeli, hogy ellenőrző bizottságot állítsanak össze, mely alaposan megvizsgálja a Phöbus ügyeit.

— **Meghalt a budapesti Munkásbiztosító Pénztár vezérigazgatója.** Budapestről jelentik: Rode János, a budapesti Munkásbiztosító Pénztár vezérigazgatója, kormánytanácsos, ma reggel félhétkor meghalt. Rode halálát vérmérgezés okozta, amelyen a vérátömlesztés ellenére sem lehetett segíteni. Rode a háború előtt egyszerű tisztviselője volt a Munkásbiztosító Pénztárnak és a kurzus idején sikerült felforrásznia magát a vezérigazgatói állásba. Alig két hete nevezték ki a Munkásbiztosító vezérigazgatójává.

— **Összeesett a színpadon.** Budapestről jelentik: Tegnap a Nemzeti Színházban az „Életre-halálra” című darabot adták, melynek első felvonása után a függöny felgördültekor Sugár Károly összeesett s heves lájdalmakról panaszkodott. A színházi orvos megvizsgálta s megállapította, hogy a színésznek súlyos gyomorfekélye van, amely átrágtá a gyomorfalat és ezért sürgős operációra szorult. A beteg legyengültsége következtében azonban Sugár megoperálásáról egyelőre lemondtak.

— **Összeomlott a Nagy István** budapesti törvényszéki bíró ellen emelt megvesztegetési vád. Budapestről jelentik: A vizsgálóbíró elkészítette Nagy István törvényszéki bíró ügyében a végzést. A végzés megállapítja, hogy Nagy István a Gazda Györggyel kapcsolatos ügyében nem követett el büncselekményt, legfeljebb fegyelmi vétséget. A vizsgálóbíró nem tartja bebizonyítottnak, hogy a vagyonfelügyelő pénzt osztogatott volna Nagy Istvánnak. Gazda és Sellő vádlottak szabadcsak a „Tribon” nevű részvénytársaság panasza kapcsán folyik a vizsgálát.

— **Ady-matiné a kolozsvári Magyar Színházban.** Ady születésének ötvenedik évfordulója alkalmából a Magán-tisztviselők és Alkalmazottak Szövetségének kolozsvári csoportja nagyszabású Ady-matinét rendezett a Magyar Színházban, mely nagy külső és belső siker mellett zajlott le. A közönség csaknem zsúfolásig töltötte meg a nézőteret és mindvégig lelkes hangulatban tüntetett a nagy költő emléké mellett. A matinét Dr. Buteanu Aurél, fiatal román író, artisztikus és komoly igazságokkal teli szavai vezették be, annak hangsúlyozásával, hogy Ady a régi mágnás-Magyarország elnyomó urainak esküdt ellensége volt. Utána Salamon László beszélt. Rövid bevezetőjében rámutatott arra, hogy Ady Endre elsősorban az elnyomottak költője volt s bár már az ő személyével kapcsolatban is megkezdtek a hamisítás munkáját azok, akiknek ez fontos érdekük, Ady mégis a jövőnk harcosainak költője, akik igazat és nagyot alkotni jönnek. Épen ezért érthető, hogy Ady-matinét egy munkásszervezet rendezett először Kolozsváron. Albert Bába, egy kis négyéves szavalóművész a „Proletárfiu verse” című költeményt szavalta hatásosan. Schlosser Elza, Berger Béla zenetanár tanítványai Ady-Reinitz dalokat énekeltek sok tetszéssel. Mihályffy László, ez a pompás drámai színész egészen új és megkapó hatású felgömbös interpretálta Ady legszebb verseit. Különösen a „Szeretném, ha szeretnének” és „Elilliant évek szőlőhegyén” címűekkel ért el frenetikus hatást. Hátszegi Ernő Ady franciára fordított verseiből deklamált el néhányat sok előadói készséggel. Színet után Tabéry Géza, a nagynevű erdélyi író, sugárzó intelligenciával és kivételes művészi verve-el megkomponált előadásban, olyan színészi készséggel, amely sok hivatásos hisztrionnak is dicsőségére vált volna, beszélt el, hogy: ki volt Ady? Ady — fejezte be beszédét — annak számára, aki személyesen ismerte, azok számára, akik csak olvasták műveit és azok számára is, akik ócsárolták: fenség éjszakkoktók, idegenség marad. M. Lévay Ilonka Ady-Reinitz dalai a művész legjelentősebb interpretációi között foglalnak helyet. A közönség melegen ünnepelte a szubtilis művésznőt, Horváth Géza, Reinitz zenéjére komponált tánci artisztikusak és kifejezőek voltak. Sok tapsot kapott. Zámzsky Margit, akit szépsége egyenesen predesztinál a színpadra, kámpaláza ellenére is illuziókeltően szavalta el Ady két versét. Végül Sugár Frigyes Ady-Reinitz interpretációit követték. Meg kell állapítani: Sugár Frigyes a legkiválóbb Ady-interpretátorok egyike, csupa hű és csupa szuggesztív erő hangja is melegen, színesen simult a zenei aláfestéshez és a versek belső tartalmához. Frenetikus sikert aratott, hosszan ünnepele: ráadást kellett adnia. Az ugyerkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült matiné egyes számait Faragó Sándor, az Alkalmazottak Szövetségének elnökségi tagja konferálta be.

— **Hermann Katica** hangversenye. Szombaton este tel ház előtt adta a katolikus gimnázium nagytermében Hermann Katica hangversenyét. A szimpatikus fiatal művész Bach és Beethoven-darabok előadásával kezdte, majd a második részben Liszt, Debussy és Chopin szerzeményeit játszotta. A sulyosabb természetű kompozíciókat ép olyan bravúrral és átérzetten adta elő, mint amennyi könnyedséggel és nemes finomsággal játszotta a modern darabokat. A közönség lelkes, tüntető tapsal köszöntötte a megjelenésében is csupa harmóniát sugárzó művésznőt.

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora

Kedd: Mersze-e Mária? (Bérlétszűnet. Sorozatszám 197)
Szerda: A levél (Ujdonság, 4-edsz. Poór Lili, Janovics Napibérlet 26 sz. C. Sorozatszám 198)
Csütörtök: Külváros (Ujdonság, elősz. Pre-miere-bérlet 26 sz. Sorozat 199)
Péntek: Külváros (Ujdonság 23dszor. Napibérlet 27 szám A. Sorozat 200.)
Szombat d. u. fél 4-ker: Nótás kapitány (Ifjúsági előadás, nagyon olcsó helyekkel. Bevezető előadást tart: dr. Kiss Ernő. Sorozat 201.)
Szombat este fél 9-ker: Külváros (Napibérlet 27. szám B. Sorozat 202)
Vasárnap 3-ker: Dolly (Operette-repriz új szereposztással. Olcsó helyekkel. Sorozatszám 203.)
Vasárnap 6-ker: Külváros (Ujdonság 4. edzser. Napi bérlet 27 sz. C. Sorozat 204.)
Vasárnap háromnegyed 9-ker: Muzsikus Ferkó (Kun Magda vendégjátéka Bérlétszűnet. Sorozat 205.)
Hétfő: Mersze-e Mária? (14-edsz. Bérlétszűnet. Sorozat 206.)

A színházi iroda közleményei

Külváros. Lázás izgalommal és felfokozott kíváncsisággal várja Kolozsvár közönsége a csütörtöki színházi estét. Egy cseh írónak, Franczisek Langernek 12 képre osztó, izgalmas és érdekfeszítő drámai ujdonságát, a Külváros-t fogják ezen az estén gondos előkészületek után bemutatni. Beesben volt a Külváros legelső bemutatója („Peripherie” címen), még pedig olyan hangos siker mellett, hogy a darab írója 24 óra alatt világ-hírré lett szert. A Külváros Európa és amerika minden világyárosának színpadai siettek megszerezni s az ujdonság valóságos diadallal járta be az ő és új világot. A Külváros izzig-vevő emberi dráma, a szomorú vágató élet hűséges képe. A cselekvény olyan ellenállhatatlan gyorsasággal robot végig, mintha filmen peregne le. Minden kép új meg új meglepetést hoz s minden képnél egyre fokozódik az érdeklődés. Brillians szerepek biztosítják a darab külső hatását is. A Külváros főszerepeit Petróczi Alice, Kemény László, Tóth Elek, Mihályffy László, Hoykó Ferenc fogják játszani, de mellettük a színháznak csaknem minden tagja részvesz a mozgalmas és nagyszemélyzetű darab előadásában. A Külváros negyszer kerül színre ezen a héten: Csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap.

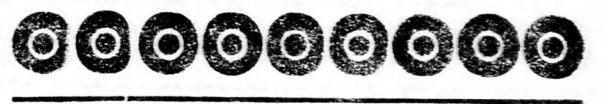
Mersze-e Mária? Ma este 13-adszor adják a diadalmas sikerű Mersze-e Mária-t. A mai előadás után néhány napig pihenni fog a Mersze-e Mária?, mert legközelebbi előadása csak a jövő hét hétfői estéjén lesz.

A Levél negyedszer. Holnap este 4-edszer kerül színre a Levél című izgalmas angol bűnügyi dráma a főszerepekben Poór Lilivel, Janovics Jenővel, Kemény Lászlóval, Mihályffyval.

Muzsikus Ferkó Kun Magda vendégjátékával. Vasárnap este a híres Muzsikus Ferkó-t adják a Kun Magda vendégjátékával. A fiatal színész felépése iránt, aki igen nagy sikerrel mutatkozott be nálunk néhány héttel ezelőtt a Nótáskapitányban, igen nagy az érdeklődés.

Carmen-mozgó műsora

Január 21-iki kezdettel bemutásra kerül egy dráma, amely bámulatható a közönséget: **A borzalmak városa.** Szenzációs dráma, 10 felvonásban. A főszerepekben Harryson Ford és Carol Dempster. Rendezte G. Z. Griffith.

VILÁGHÍRŐS ZONGORÁK
engros árban részletre is, 5 évi jótállással
STERNBERG — ORADEA
Regéle Ferdinand 14.

ROTH
cipő különlegességek
Telefon 13-00

Téli fűtésre
1000 kgr. vágott bükkfa-göcsöt
750 lejért házhoz szállít
FISCHER
Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 15

Csillárok, asztali lámpák
és zletre.
Rádio és alkatrészek nagy választékban
ELECTRICA
Cluj, Piața Unirii 28. sz. — Központi szálló épülete.
Telefon: 6-10. Vidékre árjegyzék bérmentve. Telefon: 6-10.

Aki jó, tiszta és ízletes kenyeret akar, fogyasszon HELLMANN-féle kenyeret. Vigyázzon a HELLMANN jelzésre

Közgazdaság

A gazdasági élet erdélyellenes tendenciát lát az új vasuti teherárutarifában

Február 15 után az összes áruk 10-15 százalékos emelkedése várható a szállítás megdrágítása miatt

(Cluj-Kolozsvár, január 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) December végén került nyilvánosságra a CFR új teheráru tarifájának tervezete, amely a bejárt olcsóbbítás helyett az áruszállítás lényeges megdrágításán alapszik. Az ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági érdekképviseletek erőyes fellépésének hatása alatt az államvasutak tarifabizottsága hozzájárult, hogy a kész tervezetet az érdekeltek bevonásával revízió alá vegye. Kerek három hétig tartottak ezek a revíziós tárgyalások, amelyek során a gazdasági élet reprezentánsai abból indultak ki, hogy

a CFR új díjszabásának alapját képező rezsiköltséget irreálisan magasan állították be és emiatt a rezsiköltségek összes díjostályok is drágábbak lennének az eddigieknél.

Az érdekeltek a rezsiköltség reális megállapításáért szálltak sikra és azzal érveltek, hogy komoly kalkuláció alapján a VIII. számú speciális tarifának elnevezett rezsidijsztályt legalább 50 százalékkal kell csökkenteni. Ennek alátámasztására beigazolták, hogy míg a tervezet szerint a CFR egy tonna áru-
nak 100 kilométerre történő szállítását 100 lejes egységgel kalkulálja, addig egyetlen külföldi árutarifa sincs, amely ezen a címen 30 lejnél többet számítana fel.

A CFR tényleges önköltsége alapján is 100 lej helyett legfeljebb 40 lej a rezsiköltség.

és így minden tekintetben indokolt a gazdasági élelinek az a kívánsága, hogy a rezsiköltséget 50 lejre redukálja a vasút.

A tarifabizottság azonban az érdekelteknek ezt az alapvető követelését nem honorálta, megpedig azzal az egyszerű érveléssel, hogy bár annak jogosultságát elismeri, a gördülőanyag és a pályák lerongyoltsága folytán feltétlenül szükséges beruházások előteremtésére semmi kilátás nincs és így a mai felszereléssel kénytelen a forgalmat továbbvinni, viszont emiatt

az elmúlt évben 3 és félmilliárd deficiittel zárult a CFR mérlege, amelyet csak úgy lehet behozni, hogy a vasut lemond az olcsó tömegáruk szállításáról,

amelyek a felemelt fuvardíjakat nem bírják és minden tevékenységét a magasabb értékű áruk továbbítására korlátozni, magasabb díjtételek mellett.

Az alapvető sérelemnek ilyen elintézése után a további tárgyalások természetesen nem is szítkozhattak

másra, mint arra, hogy legjaább a magasabb értékű árukat, amelyk a felemelt fuvardíjakat elbírják, értékük és fontosságuk szerint méltányos alapon inkadrálják a 12 díjostályba. Ez nagyjából sikerült is, mindamelllett a február 15-én életbelépő vasuti fuvardíjak az egész vonalon magasabbak az eddigieknél. A tömegcikkéknél, mint például

az építkezési anyagok (mész, homok, gránit, tégl), valamint a cukorrépa-hulladékoknál és az élelmiszer hulladékoknál a helyzet az lesz, hogy ezeknek a szállítása még 100-200 kilométernyire sem fog kifizetődni.

Az általános fuvardíjtöbblet az új tarifában 5-10 százalék, de lesznek olyan cikkek, amelyek fuvardíja 20-30 százalékkal magasabb lesz és ezáltal az eladási ára is 10-15 százalékkal fog emelkedni.

A gabonafélék szállítása például 7-8 százalékkal, a liszt fuvardíja 3-4 százalékkal, az élőállatok transzportja 3-5 százalékkal, a cukorrépa szállítása 10-15 százalékkal fog megdrágulni,

ami a fenti cikkek forgalmi áramok emelkedését fogja rövidesen maga után vonni.

A legsúlyosabb természetű emelés történt azonban a tüzelőanyagoknál, ami a fogyasztók közönségét közvetlenül, de az ipari termelés költségeinek emelése emelkedésével közvetve is érinti. A legfontosabb tüzelőanyag, a tüzifa

új vasuti tarifája a következőképpen alakult:

10 tonna 100 km. eddig	1300 lej, most 2000 lej
10 tonna 200 km. eddig	2300 lej, most 3000 lej
10 tonna 300 km. eddig	3200 lej, most 3800 lej

A fenti táblázat azt jelenti, hogy a tüzifa vagonja általában 700 lejjel meg fog drágulni. Nem sokkal kisebb méretű tarifaemelés történt a szénnél, amelynél a helyzetet a következő összehasonlítás ábrázolja:

10 tonna 100 km. eddig	1700 lej, most 2200 lej
10 tonna 200 km. eddig	2700 lej, most 3200 lej

A szénnél is tehát vagononként átlag 500 lejes áremelkedés várható. A tüzelőanyagok ez a nagyarányú megdrá-

gása kimondottan Erdély és Bánát ellen irányul, ahol a román állam divó pakurafítés nincs bevezetve, de különben is a nagy távolságra való szállítás miatt amugysem fizetődne ki. Ebben a tekintetben az erdélyi földgazdvidékek sem maradnak sokáig előnyösebb helyzetben, mert a hivatalos földgazpolitikát ismerve nagyon valószínű, hogy a földgazdvidékek is rövidesen az új szénárakhoz fognak igazodni.

A vasuton szállító érdekeltek körében az a vélemény alakult ki, hogy mivel az erdélyellenes tendencia ezen a téren teljesen nyilvánvaló, az erdélyi képviselőknek és szenátoroknak kell az új vasuti tarifa ellen a harcot felvenni.

Columbia gramofon és lemezek
Révész Ernő, Targu-Mures.

Tápláló izletes
A Bürger Gyárak vegyszert osztaia a nagyértelmű közönség szives tudomására hozza, hogy

ENZYMALT
név alatt sűtőpasztát hoz forgalomba
Ezen készítmény használata által a kenyérsütés lényegesen egyszerűbbé, gyorsabbá és takarékosabbá válik. A kenyér egy harmadával nagyobb lesz, mint ezen szer használata nélkül és frissességét a sütőmennyek napokon át megőrzi.
Tápláló, egészséges, a süteménynek rendkívül kellemes ízlést és ízt ad.
Használható kenyérben és bármilyen cukrász- vagy félsüteményben gyáran.
Kapható fűszer- és lisztüzletekben, valamint a Bürger gyárak vegyszert osztaianál Targu-Muresen.
Helyi képviselők az ország minden részében felvétetnek.

Savak, vegyszerek
Görö B. Arad, Piața Avram Iancu 22.

Félmillió lei hozománnyal
ferjhez menne 32 éves, elvált izr. urhoz. Biztos jövedelemmel bíró 35-40 év körüli egyedülálló izr. urhoz. Tejes című ellátott levelet „Földbírókos 32” jelzéssel a kiadóhivatallal továbbít.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnek egy sz. 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állatkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak úgy továbbítunk, ha portó helyeg mellekelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Cs. nos, 32 éves izr. ur, anyany. sz. 200,000 lej készpénz hozománnyal és keltegyével férjhez adnám, lehetőleg nem messze Temes ártól, biztos egzisztenciájú intelligens emberhez, aki övegy is lehet. Teljes című ajánlatok „Orvos leány” jellegre a kiadóba kéretnek. 346

Egy jó házból való fiú tanulónak felvettetik, ellátással. Waldner Emanuel cégnél, Agbiresen. Szombaton zárva. 3450

15 20 éves fiatal embereket gyári munkára felvezet. „Dibela” Zapolya-utca 4 szám. 3454

Ein alterer Lehrling wird aufgenommen. Wer in Schnitwaren Geschäft schon tätig war, wird bevorzugt. Auch ein junger Commis isr. Austage arangieur wird acceptirt. 3455

Urmenis (Mező-örvényes) cözség házában van körülbelül 10 vagon széna eladó. Érdeklőni dr. Bran közjegyzőnél, Teaca (jud. Mures) községben. 3456

Kereskedelmi iródnak részére keresünk német nyelvet is bíró gépirónót. Románul is tudó és nyben beszélő. Ajánlatok fizetési feltételek megjelölésével „Hirsch Testvérek, Dej” címenzők. 8639

Egy feltétlen ortodox, ovadékképes, teljesen megbízható üzletvezető vagy bérő kereset k. k. ker. étteremhez. Értekezni malom-utca 14 sz. Leb. 3453

Amerikai angol, francia, német, román, olasz, latin, magyar nyelvet leggyorsabban, legolcsóbban tanítja. Irneves nyelvtanár specialista: Str. F. David 15. 3451

Férfi szabász 6 évi praktissal, állást keres. Mindenre szakba vágó munkát vállal. Csaba-utca 3. Teszler

Télen a száj és a garat desinficiálására, gyermekknél és felnőtteknél használjuk a kellemes ízű **Eggomint tablettákat.** Kapható minden gyógyszerüzletben és drogériában.

Különlegesen berendezett képheretező, aranyozó
műhely. Ovál, kerek és Blondef keretek minden méretben. Somlyai Mihály, Csm. Str. és kivit. Isten. 7.

Pályázati hirdetmény
A nagyszentmiklósi izr. hitközség a megüresedett államnyelvet bíró anyakönyvezető-rabbi állás betöltésére pályázatot hirdet.
A pályázni óhátók telkértenek, hogy képesítésüket, eddigi működésüket, nyelv ismeretüket, kort és családi állapotukat, román allampolgarságát igazoló okmányokkal tetszeret kervényüket f. é. február hó 15-ig alulírott elnökségnél terjesszék be.
A kervényben kijelentendő, hogy a pályázó úgy az eim, mint a középiskolai tanulók hitoktatását vállalja.
Kizárólag csak a meghívottnak lesz az utazási költség megérítve.
Fizetésre, jogokra és kötelelességekre vonatkozó határozatok a jegyzősegnél megtekinthetők.
Sannicolaul-Mare, 1928. jan. 1.

Glück Zsigmond hitk. titkar.
Dr. Kattovicz hitk. elnök.

Tőzsde

A piac lanyha, üzlettelen

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 január 23 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3130-35	—	—	490	3136	11020	13571	650	1926
Newyork	162 1/2, 63 1/4	51907 1/2	51922	2543	16245	57195	71960	3375	—
London	792-93	2532	2511	1403	79330	2780	3460	16447	48750
Paris	63-42	2040	2040 7/8	—	641	224875	2790	13271	393
Milano	66-65	274550	274750	13450	862	30275	3753	17610	529
Prága	40-42	153850	15385	—	483	1694 1/2	210287	—	29650
Budapest	2835-45	9075	9077	—	2845	—	124 475	59020	—
Beigrád	—	914	9137	—	285	—	1006	124 25	17695
Bukarest	—	320	321	1575	—	—	351	43525	62
Varó	—	5815	5820	—	1845	—	6420	796	—
Bécs	2285-290	7215	721	—	222	—	8060	—	—
Berlin	3875-85	12373	12375	—	3880	—	12635	16914	80420

Száz lej árfolyama Zürich (uto) 321 Páris 1560 Budapest 352 Bécs 4365 Prága 2080.

DETESEK

sz. 5 lej, vastagabb apróhirdetés 50 lej ázalék kedvezményre fizetendő. Jellegesen munk, ha portó belyeg és hírek díja 250 lej, nek 150 lej.

Egy jó házból való fiu tanulónak felvételtik, ellátással. Waldner Emanuel cégnél, Aghiresen. Szombaton zárva. 3450

15 20 éves fiatal embereket gyári munkára felveszük. "Diöeta" Zápolya-utca 4 szám. 3454

Ein alterer Lehrling wird aufgenommen. — Wer in Schnitwaren Geschäft schon tätig war, wird bevorzugt. Auch ein junger Commis isr. Austage arangieur wird acceptirt. 3633

Libraria fond. 1890

Anton Rosenzweig Duj Kolozsvár, P. Vihai Vt. 38. (volt Széchenyi-tér) 3633

0000000

Egy új nyan épített terem a nem elátsága, melyek megtárasára jutányos ában aponta kiadó. Erkeznél Malom-u. 14. eb. 3453

Butorozatlan egy szonát kersek elvárosban. Cim a adóban.

Congoraórákat végzett akadémista segitig gyakorlással. Cim a kiadóban.

Télen száj és a garat de-nciálására, gyermekekül és felnőtteknél asználjuk a kellemes Eggomintablettákat. Kapato minden gyógy-tertarban es drogue-riában.

0000000000

berendezett aranyozó minden keretek min- Mihály Str. Jellu Mania 7.

redetmény

izr. hitközség a relvet bíró anya- s betöltésére pá-

telkértenek, hogy köködesüket, nyelv saládi állapotukat, t igazoló okmá-nyüket f. é. feb-elnökségnél ter-

entendő, hogy a mint a közép-ásat vállalja. eghivottnak lesz eritve.

s köteleességekre a jegyzősegnél

28. jan. I. Dr. Kattovicz hitk. elnök.

Dickens

angol klasszikus regényírók, minden idők legcsodálatosabb mesélőinek műveit, akinek történetei, Scroolay, a nagy angol történetíró, mint ezt maga beismeri, sirt a megható- sagló. Dickens örökszép regényeit, amelyeket Felsőfi a legkedvesebb olvasmányának tartott, a világirodalomnak ezt a hatálatlan kincsét, a békeidőből már ismert

Klasszikus Regénytár

formájában ismét kiadták. Ezt a kiadást Ambrus Zoltán és Voinovich Béla szerkesztésében DICKENS műveit Gincverné: Györi Ilona, Hevesi Sándor dr. és Kócsis Lajos fordították.

A következő DICKENS kötetek jelennek meg

- a) Twist Olivér — — — 1 kötet
- b) Kis Dorrit — — — 3 kötet
- c) Dombey és Fia — — — 3 kötet
- d) Pickwick Club — — — 2 kötet
- e) Copperfield David — — 3 kötet
- f) Nehéz idők, Karácsonyi ének 1 kötet
- g) Ódon ritkaságok boljja — 2 kötet

15 kötetben — 5000 db-osan

Minden hónapban egy kötet jelenik meg

Az első kötet (Twist Olivér) már február havában szétküldésre kerül.

Egy-egy kötet ára 92 lei.

Ez az ár példánulul olcsón áll a magyar könyvkiadás történetében, hiszen még a békeárnak is a fele, a kötetek mai bolli árának pedig a negyede.

itt s. iveskedjék levágni, kitölteni és hozzánk beküldeni, mert az expedálás a beérkezés sorrendjében történik

Az Uj Kelet t. kiadóhivatalának

Cluj, Strada Baron L. Pop 10

Ezennel megrendelem a Dickens - Twist Olivér című kötetet 92 lej vételárért. Tudomásul veszem, hogy a szállítási költség (postán kívül) 15 lej, az utánvételek illeték és díj pedig 8 lej tesz ki s így a kötet, a pénz előzetes beküldése esetén franco 107 lejbe, utánvétellel pedig 115 lejbe kerül.

A kötet árát és száll. költségét, 107 lej egyidejűleg postautalványon küldöm. } A nemkívánt módoszat törölendő
A kötet árát és a fent részletezett költségeket, 115 lej kérem utánvételezni

Az egész sorozat egyszerre is megrendelhető, amely esetben a kötetek havonta, minden külön ertesítés nélkül expedíálatnak. A szállítást a Novitas könyvterjesztő vállalat eszközli

Olvasható a'írás

Fogaladás

Pontos cím

EGY SZIV ELSÜLLYEDÉSE

Irtta: Stefan Zweig

— KIS REGÉNY —

Fordította: Gaál Gábor

(1)

Az öreg ember — Salomonsohn a neve és otthon még valami titkos tanácsosi cím is jár neki — a gardonei szállodában, hová a husvéti ünnepek alkalmából családját kísérte, egyik éjjel heves fájdalomra ébredt. Testét mintha éles szilánkok vették volna körül. A lélekzet alig tudott átküzdödni ziháló mellén. Az öreg ember eléműlt. Hiszen ép elég gyakoriak voltak a vesegörccsei, eltekintve attól, hogy orvosai tanácsa ellenére a családja miatt választotta a rendelt karlsbadi kura helyett ezt a déli fűdő helyet. Egy esetleges veserohamtól való félelmében szorongva tapogatta körül széles testét. De csakhamar, a még mindig kínzó fájdalom közepette, szinte megkönnyebbülve állapította meg, hogy a gyomrával van baj, valószínűleg a szokatlan olasz konyha miatt vagy pedig ama könnyű mérgező ételek miatt, melyek erre felé az utazót oly gyakran érik. Remegő keze megkönnyebbülve esett vissza. A kemény nyomás azonban a gyomra táján továbbra is megmaradt és akadályozta a lélekzet vételét. Hogy egy kis mozgást végezzen tehát, nehézkesen s nyugva, leszállt az ágyról. És tényleg: amint állt, az ágy elött és még inkább menés közben, a nymás tompult. A sötét szobában azonban kevés volt a hely és attól is tartott, hogy a szomszéd ágyban alvó felesége felébred és fölösleges aggodalomba ejti. Magára gyűrte tehát a hálókönyvét, felvette a papucsait és óvatosan a folyósóra tapogatózkodott, hogy ott kissé kijárá magát s a fájdalmas szorongatást enyhítse.

Abban a pillanatban, midőn az ajtó a sötét folyósóra nyitotta, visszhangzott keresztül a szélesre tárt ablakokon négy, kezdetben terhes, azután pedig a tengeren lágyan szétrezgő hangrágítás: hajnali négy óra.

A hosszú folyosó tökéletesen sötét volt. Az öreg ember azonban még a nappalról emlékezett, hogy mélyen és egyenest előre nyulik. Így ment tehát, anélkül, hogy világitásra lett volna szüksége, nehéz lélekzettel a folyosó egyik végétől a másikig, újra meg újra, meglehetősen konstatálva, hogy a fűző szorítás a melle körül lassan enged. Midőn azonban a jótékony mozgás a fájdalmat szinte már elhesegette és a szobájába készült visszatérni, valami zaj állította meg ijedten. Zaj: azaz inkább valami közeli susogás a sötétségben, egészen halk, de mégis félreismerhetetlen. Valami kattant a mennyezet alatt, valami suttogott, mozgott s a formátlan sötétséget egy kitárt ajtó kiszakadó fénykupája hasította fel, egy pillanatra. Mi volt ez?

Az öreg ember önkéntelenül is sarokba húzódott. Egyáltalán nem kíváncsiságból, hanem inkább a szegyenkezés könnyen érthető érzelmének engedve, nehogy a különös alvajáráson raitakapják, akarata ellenére azonban abban az egy pillanatban, amikor a fény a folyosón átvillant, vélni látta, hogy ama szobából egy hiányosan öltözött, fehér ruhás női alak siklott ki és tünt el a folyosó másik végén. És tényleg, a folyosó egyik utolsó ajtaján most kattant a kilincs. Azután ismét sötét és lélekzetállító csend...

Az öreg ember, mintha a szívet egy hatalmas ütés érte volna, hirtelen elkezdett támolyogni. Ott, a folyosó végén, ahol a kilincs oly árulóan neszegett az imént, ott... hiszen ott az ő saját szobái vannak, az a háromszobás lakosztály, melyet a családja számára bérelt. A felesége, akit pár perccel ezelőtt mély álomba merülten hagyott, a felesége nem lehetett, — semmiképpen; de a családás különben is lehetetlen, az a női alak, aki ily kalandosan az idegen szobából visszatért, nem lehet senki más, mint a leánya, Erna, aki

még alig tizenkilenc éves.

Az öreg ember egész testében borzongott, annyira átfagyasztotta az elrettenés. Az ő Erna leánya, ez a vidám és sugárzó gyerek, nem, ez nem lehetséges, okvetlenül tévedt! Mit csinált volna abban az idegen szobában, ha nem... Mint egy dühödtt állat öklelte szét a gondolatait. A menekülő alak kísértes képe azonban kényurian kapaszkodott meg a tudatába, el-téphetetlenül, eltörülhetetlenül, olyan erővel, hogy el kell hinnie! Lihegve tapogatózkodott a folyosó fala mentén egész az ajtáig, mely szomszédos a lányával. És még elretentőbb: éppen itt, a folyosó éppen ez egyetlen ajtájánál remeg most egy szál fény a hasadékon keresztül, a kulcslyukból pedig egy áruló fehér pont épp most szur a szemébe: hajnali négy órakor még világosság van a leánya szobájában! És még egy újabb bizonyíték: bent éppen most kattant el a villany lámpa gombja a fény fehér fonala nyomtalanul éppen most hull a sötétbe, — nem, nem itt nem segít semmiféle öncsalás, az ő leánya, Erna volt az, aki éjnek idején idegen ágyból onnan sajátjába.

Az öreg ember remegett a hidegtől és az iszonyattól: ugyanakkor verejték verte ki a testét és öntötte el a porusait. Betörni az ajtót és az öklelve szétmarni a szemérmelent! — ez volt az első érzése. Széles teste alatt azonban remegtek a lábai. Alig tudott annyit erőfeszíteni magában, hogy a szobájában az ágyig elvonsszolja magát. Úgy esett el tompult érzékekkel az ágy párnái közé, mint egy letaglózott állat.

Az öreg ember mozdulatlanul fektült ágyában. Nyitott szemmel a sötétbe meredtek. Mellette gondatlanul és jólakotán hangzott a felesége lélekzete. Az első gondolata volt felrészni az almból s a rettenetes felfedezésről értesíteni és kikiabálni, kitombolni a szívet! Am ez a rettenetes dolog, hogyan mondja el, hangosan, szavakban? Nem! Soha, de soha jönnének ezek a szavak az ajkára. De mit tegyen?

Próbált gondolkozni. A gondolatot azonban, mint a vak denevérek, csapongtak összevissza. Hiszen olyan rettenetes ez: Erna, a gyöngéd, jól nevelt leány, akinek olyan hízogdok a szeméi... Mikor is, mikor is találta még az iskolakönyv fölé hajoltan, olvasva, csöpp rózsás ujjával a nehéz betűk vonalait húzogatta, a minták szerint szorgalmasan... Mikor is, mikor is vezette még az iskolából, halványkék ruháskájában, a cukrászdába, a még cukros szájjal édesességet érezve a gyermek csókban... Nem! Évekkel ezelőtt...

Am mily gyermekien kunyorált még tegnap, igen ez tényleg tegnap volt, amikor kérte, hogy azt a kékes-aranyos szövetet vásárolja meg neki, mely a kirakabban takarságával olyanvíra jel-tűnt. „Vedd meg Apuskám, kérlek!” — csacsogta összetett kezekkel s öntudatos és vidám mosollyal, aminek sohasem tudott ellentálni... Most pedig, éjjel tíz centiméterre az ajtájától, egy idegen férfi ágyába lopakodik és meztelenül és sóváran hemperegve le... „Istenem!... Istenem!... Söhajtott fel akaratlanul az öreg ember, „Ilyen szegyen! Ilyen szegyen!... Óva féltett gyermekem, az én lányom egy férfivel... De kivel? Ki lehet az a férfi? Hiszen három napja vagyunk még csak Gardoneban és azelőttől nem ismert senkit se e kicicimázott ficsurak közül... Nem ismerte soha a hosszufejú Ubaldi grófot, sem az olasz tisztet, de még a mecklenburgi urlovast sem... Csak a második napon, a táncnál ismerkedett meg velük és már az egyiké... Nem, ez már nem az első. Már régebben megkezdte... Még otthon... És én szerencsétlen, bolond,

nem tudok, nem is sejtek semmit... De általában mit is tudok róla?... Egész nap robotolok érte. Napi tizen-négy órát ülök az irodában, ugyanugy, mint azelőtt a mintakollekcióval a vonaton... Csak hogy pénzt szerezzek neki, pénzt, pénzt, hogy szép ruhái legyenek, meg hogy gazdag legyen... És este, ha összetörve, fáradtan hazajövök, akkor a társaságban, színházban, bálban van... Mit tudom én róla, hogy mit csinál egész nap?... Csak azt tudom most, hogy a leányom tisztá, fiatal testével éjjel a férfiakhoz jár, mint bármelyik az uccáról... Ó, ez a szegyen!”

Az öreg ember egyre meg egyre sóhajtott. Minden újabb gondolat csak mélyebbre hasogatta a sebé. Az volt az érzése, hogy véresre felhasított agyában vörös kukacok kotorásznak.

„De miért türtem mindezt? ... Miért fekszem meg most is itt és gyötöröm magam, mikor ő jóllakottan alszik fiatal testével? ... Miért nem mentem meg mindjárt a szobájába, hogy lássa: tudok a szegyenéről? ... Miért nem törtem össze a csontjait? ... Mert gyöngye vagyok... Mert gyáva vagyok... Mindig megengedtem nekik mindent... Hisz büszke voltam arra, hogy ha már az én életem tönkre volt téve, hogy az övéket könnyűvé teszem... Krajcárról krajcárra, a kör-mömmel kapartam össze a pénzt... A húst le hagytam volna hasogatni magamról, csak hogy őket elégedettnek lássam... De alighogy gazdaggá tettem őket, máris szegyenekre miattam... Már nem voltam elég elegáns a számukra... elég művelt... Hol szerettem volna műveltséget? Tizenkétéves koromban már kivettek az iskolából és el kellett menni keresni, keresni, keresni... vinni faluról falura a mintakollekciót s azután városról-városra ügynökösködni, mielőtt még a saját üzletemet kinyithattam... S alig kerültek fel és a saját házba, akkor már nem szívtelték régi, becsületos nevet... Titkos tanácsosságot kellett vásárolnom, hogy ne Salomonsohn-nak szólítsák, hogy előkelő lehessen... Előkelő! Előkelő!... Ha az előkelős-kodás s a „finom” társaságaik elől kitériem, kinevettek. Ha elmeséltem, hogy édesanyám, Isten nyugosztalja, mint vezette a házat, csöndben, oko-

san, csak apának és nekünk... ódivatunak neveztek... „Ódivatu vagy, Apuska” — gunyoltak... igen, ódivatu, igen... és most az én egyetlen leányom idegen férfiakkal fekszik idegen ágyba... Ó, ez az irtóztató szegyen...”

A fájdalom sóhajai olyan ijesztő erővel törtek fel az öreg ember szívéből, hogy felesége a mellette levő ágyban felriadt. „Mi bajod?” kérdezte az álom részekségében. Az öreg ember meg se moccant: visszatartotta a lélekzetét is. És így fekiútt mozdulatlanul kinjai sötét koporsójában, gondolatai férgeitől falva, egész reggelig...

Reggel ő volt az első a reggelinél. Söhajtvá ült az asztalhoz. Minden falat ellenszenves volt előtte.

„Megint egyedül!... — gondolta, „mindig egyedül!... Ha reggel az irodába megyek, még javában alszanak, lustán a táncoktól és a színházról... Ha este hazajövök, akkor már elmentek szórakozni, társaságba: ott persze nem tudnak felhasználni... Ó, a pénz, az az átkozott pénz rontotta meg őket... a miatt lettek idegenek hozzám... Mint a bolond, kapartam össze a pénzt és emellett önmagamot loptam meg; ezzel tettem koldussá magam, őket meg rosszá... Ötven értelmetlen évig robotoltam... Sajnáltam magamtól egy szabad napot és most egyedül vagyok...”

Lassan elfogyott a türelme. „Miért nem jön már... Beszélni akarok vele, meg fogom mondani neki... Azonnal el kell utaznom innen... Miért nem jön... Valószínűleg még fáradt. Pom-pásan és jó lelküsmérettel alszik, miközben én bolond, szétszaggatom a szívem... Az anyia órák hosszát cicomázza magát. Fűrődnie kell. Manikür kell!!! Női fodrász kell! Ki kell készítenie magát! Tizenegy óra előtt sohasem kész... Hát csoda ez?... Mi legyen akkor a gyerekből?... Ó, a pénz, az az átkozott pénz...”

Hátulról könnyű léptek nyikorogtak. „Jó reggelt Apuska! Jól aludtál?” És valamit gyengéden oldalt hajolt s egy futó csók érte az öreg ember beltről zakatoló homlokát. Az öreg ember önkéntelenül visszahúzta a fejét: a Coty-parfüm cikadatan édeskés szaga undorította. Erna a következőket mondta: (Folyt. köv.)

Hirdessen az Uj Keletben

I. öl tűzifa II. oszt. hasábos 4 m³ tüzelésre kitűnően alkalmas, 950 Lei házhozszállítva

II. oszt. bűkk és fűgy felaprítva, házhozszállítva 100 kgr.-ként 79 lei. — I. oszt. bűkk hasáb és háatortta úgy aprított mint dies tetelekben a legolcsóbb napi árban kapható

KRAUSZ VICTOR, Str. CHINTEU 1-3 Telefon 423.

DIE SCHRIFT

Marin Buber, Franz Rosenzweig
németnyelvű klasszikus
bibliafordítása

Eddig 7 kötet jelent meg.

1. Im Anfang. — 2. Namen. — 3. Er rief. — 4. In der Wüste
5. Reden. — 6. Jehoschua. — 7. Richter. — Finom papíron, tiszta világos nyomás. Disze minden zsidó könyvtárának.

Az I, II, III, V, VI könyv 180 L., a IV, VII. 160 L.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztálya útján. Kérjen prospektust.

ZERKESZT

Cluj, Str

TE

Ejeli tel

ELŐFIZETÉS

Egész é

Félévre

Negyede

Egy hó

XI. évfoly

1928. jan

569

LITTE

Nem lehet a bukaresti tót, aki egész hagyományosan életén keresztül az ujjáépülés életé alkonya írta testamette papírra hogy előre testi erőm miként az o munkájával föld ujjáépít

Ingatlanai pénz vagy könyvtárát. ruzsálemi Lanaru, aki igaz ember előtt a végre homályosult

Es Col eszükbe jut amelyet haso mentelenül g papírra. Jac nem egy mil román állam hatalmas in szociális in bukaresti zsi gették a buka nagy román pett az örök got nevezett keresztül-kulcsat, hogy ta dern intézme Éliás millió hetne hivni.

Es ma, év kár végrend megállapítan neri a tabu sokba kerül ellenére egy selti meg hon betűs nevelő öröml az tő talán egytele ara a célra bankár száml

De nemese milliódos szociális köz épült fel az strukció sem rendelkezésé gondolt. H egész vagyot állított millió és román n hiába nevez romának a pillanatnyi ir tiszemita ir rágalom-had ben, ami zs pen a bűkk tak le tovább táblákra és

M

Csütörtök